

Riksdagens protokoll

2008/09:23

Torsdagen den 30 oktober

Kl. 12.00 – 15.04

16.00 – 16.03



Protokoll
2008/09:23

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 24 oktober.

2 § Val av ledamöter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Företogs val av sex ledamöter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Enligt ett från valberedningen inkommet protokoll hade valberedningen berett de på föredragningslistan upptagna valen till styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Valberedningen hade enhälligt beslutat om gemensam lista för val av ledamöter i styrelsen.

Sedan en promemoria innehållande den gemensamma listan delats ut och godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på listan, valda till *ledamöter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond* för tiden den 1 november 2008–31 oktober 2012.

Per Bill (m)

Agneta Gille (s)

Siw Wittgren-Ahl (s)

Lars-Erik Edlund, professor

Birgitta Svensson, professor

Sarah McPhee, vice verkställande direktör

3 § Val av personliga suppleanter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Företogs val av sju personliga suppleanter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Enligt ett från valberedningen inkommet protokoll hade valberedningen berett de på föredragningslistan upptagna valen till styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Valberedningen hade enhälligt beslutat om gemensam lista för val av personliga suppleanter i styrelsen.

Sedan en promemoria innehållande den gemensamma listan delats ut och godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på listan, för tiden *den 1 november 2008–31 oktober 2012* valda till

personlig suppleant för Per Bill
Anne-Marie Pålsson (m)

personlig suppleant för Agneta Gille
Tommy Ternemar (s)

personlig suppleant för Siw Wittgren-Ahl
Lars Wegendal (s)

personlig suppleant för Lars-Erik Edlund
Inger Österdahl, professor

personlig suppleant för Birgitta Svensson
Bo Molander, professor

Följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på listan, befanns för tiden *den 1 november 2008–31 oktober 2010* valda till

personlig suppleant för Daniel Tarschys
Johan Fornäs, professor

personlig suppleant för Claes-Göran Alvstam
Ulla Holm, professor

4 § Ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Leif Pettersson* (s) ansökt om ledighet under tiden den 3 november–31 december.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Anna-Karin Nylund* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för Leif Pettersson.

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:56

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:56 Svenskt företag med verksamhet i illegal bosättning på Västbanken
av Hans Linde (v)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 21 november 2008.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 23 oktober 2008

Utrikesdepartementet

Carl Bildt

Interpellation 2008/09:57

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:57 Skolpeng och danskt riskkapital
av Thomas Strand (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 november 2008.

Skälet till dröjsmålet är att jag kommer att befinna mig på en längre utlandsresa.

Stockholm den 29 oktober 2008

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Interpellation 2008/09:62

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:62 Arbete för hållbar utveckling i förskola och skola

av Peter Hultqvist (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 november 2008.

Skälet till dröjsmålet är att jag kommer att befinna mig på en längre utlandsresa.

Stockholm den 29 oktober 2008

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

6 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM20 Livsmedelsfacilitet COM(2008)450, PE409.786 till utrikesutskottet

Från sjukersättning till arbete

7 § Från sjukersättning till arbete

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2008/09:SfU4
Från sjukersättning till arbete (prop. 2007/08:124).

Anf. 1 SIW WITTGREN-AHL (s):

Herr talman! Riksdagskolleger! Åhörare! Vi ska nu diskutera och besluta om betänkandet *Från sjukersättning till arbete*. Mycket i förslaget som vi ska diskutera är vi överens om. Jag ska här redogöra för det som vi i oppositionen inte är överens om med den borgerliga regeringen och de borgerliga riksdagsledamöterna i socialförsäkringsutskottet. Därför, herr talman, ställer jag mig bakom samtliga reservationer men yrkar bifall till reservationerna 1, 2 och 4.

Låt oss slå fast att det är viktigt att öka möjligheterna för personer med sjukersättning att få prova på att jobba och samtidigt ha en trygghetsgaranti i botten. Trygga människor vågar! Den enskilde ska veta att om hon eller han inte lyckas med jobbet, om kraften och restarbetsförmågan sviker på grund av sjukdom, ska man inte kastas ut från försäkringen. Tvärtom får man med den så kallade steglösa avräkningen möjlighet att arbeta upp till ett fribelopp och samtidigt behålla sin sjukersättning.

Att fler människor får möjlighet att bidra med sin arbetsinsats och höja sin livskvalitet är positivt, både för människan och för samhället. Rätten och möjligheten till ett arbete är viktig för de flesta av oss. Att finnas till för andra, att betyda något för andra människor, ger livskvalitet. Det är viktigt att finnas i ett socialt sammanhang, att vara efterfrågad, att det finns någon som saknar en om man inte kommer till arbetet och så vidare. Kort sagt: Att finnas i ett socialt sammanhang – det kan vara i familjen, för en annan medmänniska eller föreningslivet – är viktiga kriterier för oss socialdemokrater.

Vad är det då i detta förslag vi reserverar oss mot? Jo, vi i oppositionen vill ha en utvärdering och uppföljning av propositionen. Det finns många frågetecken och en viss oro inför förestående förändringar. Lagförslaget är krångligt och byråkratiskt. När sjuka sorteras in i olika grupper, med olika regler beroende på grupp, är det svårt att veta vad som gäller för just mig. Vad är jag skyldig att göra, och när? Vad händer om det blir fel? Vad ska jag anmäla? Vem ska jag anmäla till och när? För vanliga människor kommer det att vara svårt att veta vad som gäller i varje given situation.

Med krångliga och byråkratiska regler ökar också risken för felaktig hantering och felaktiga beslut hos Försäkringskassan. Det finns många skäl att besluta om en uppföljning och utvärdering av propositionen. Hur blir Försäkringskassans administration av reglerna, den sjukpenninggrundande inkomsten och konsekvenserna med avseende på jämställdhet?

Många av remissinstanserna påtalade i sina remissvar tidsaspekten, att införandet av lagförslaget kommer alldeles för snabbt. Synpunkterna var och är till exempel att regeringen hastar fram förändringar på socialförsäkringsområdet utan att bland annat kommunerna fått tid att ställa om och att även deras samarbetspartner, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, får för kort tid till omställningen. Snabba omläggningar kan vara till men både för kommuninvånarna och för den kommunala organisationen men också för kommunen som arbetsgivare och inte minst för den enskilda människan.

Att den borgerliga majoriteten inte vill gå med på en uppföljning och utvärdering blir ännu konstigare när man läser majoritetens text i betänkandet. I sin argumentation för förslaget skriver majoriteten nämligen: ”Det kan i och för sig synas stötande att en grupp personer med sjukersättning i princip garanteras rätt till sjukersättning fram till 65 års ålder. Det kan dock anses som ett betydligt större problem att dagens regelverk kan ge upphov till inläsningseffekter som hindrar människor att använda sin arbetsförmåga.”

Vi pekar på den risken i vår motion. Det finns en risk för att sjukförsäkringens och trygghetssystemens legitimitet minskar när personer som bedömts ha helt eller delvis nedsatt arbetsförmåga får rätt till både lön och försäkring. Utgångspunkten måste alltjämt vara att den som är frisk och har arbetsförmåga ska arbeta och den som är sjuk med nedsatt arbetsförmåga har rätt till sin försäkring om hälsan sviker.

Alla vi som arbetar med försäkrings- och framtidsfrågor vet att för att försäkringarna ska ha legitimitet för individen, arbetsgivaren och samhället måste man känna till vad som gäller över tid, och framför allt måste de uppfattas som rättvisa. För oss som politiker gäller det att vårda det politiska hantverket, göra det begripligt och förståeligt för att skapa tilltro. Mot bakgrund av det ni själva skriver, Gunnar Axén, undrar jag: Varför avstyrker ni vårt krav på en uppföljning och utvärdering?

Förslaget skiktar sjuka efter ersättningslag. Någon förnyad prövning av arbetsförmågan kommer inte att göras för den som prövar att arbeta och erhåller permanent förtidspension enligt de gamla reglerna. Samtidigt får Försäkringskassan ökade möjligheter att dra in eller sänka sjukersättningen för dem som inte fått permanent sjukersättning, kort sagt för alla dem som har beslut som ska eller kan komma att omprövas. För den gruppen räcker det numera med att de får en något förbättrad arbetsförmåga för att Försäkringskassan ska kunna pröva och dra in rätten att uppbära sjukersättning eller förtidspension.

Herr talman! Majoriteten säger nej till uppföljning och utvärdering av ett snabbt genomfört förslag som sker tillsammans med andra genomgripande förändringar i sjukförsäkringen.

Herr talman! Vi reserverar oss till förmån för den socialförsäkringsutredning som vi vill ha. En utredning bör snarast komma till stånd. Vi anser att det som inte har fungerat i sjukskrivningsprocessen behöver ses

över och åtgärdas. Det är mycket angeläget att den parlamentariska socialförsäkringsutredning som vi i riksdagen har fattat beslut om tillsätts så snart som möjligt. Breda politiska lösningar är ytterst viktiga i så stora frågor som socialförsäkringarna.

Herr talman! Regeringen väljer att föregripa utredningen gång på gång genom att lägga fram omfattande lagförslag på sjukförsäkringsområdet. På det viset riskerar man att försitta chansen till en bred politisk uppgörelse som ger förutsättningar för den långsiktighet som så väl behövs i socialförsäkringen för att enskilda människor och arbetsgivare ska känna trygghet. Sjukförsäkringen måste upplevas som rättvis och bygga på en helhetssyn för att ha legitimitet hos medborgarna.

Det är dessutom förödande för försäkringen att förslaget upplevs kastas och hafsas fram. Det är inte tillförlitligt att göra som regeringen gjort i andra sammanhang: ta två stora kliv framåt och ett kvarts tillbaka. Att man sedan kallar kvartssteget för ”nysatsning” eller liknande förbättrar inte saken.

Det är inte bara vi riksdagsledamöter i opposition som har denna uppfattning. I remissen från bland annat Göteborgs kommun kan vi läsa följande: ”Vi ifrågasätter realismen i genomförandet av arbetsgruppens förslag. Dessutom är tidsramen orealistisk i hur en sådan här viktig fråga kan hanteras. Detsamma gäller de två tidigare remisserna kring sjukförsäkringen, Införande av rehabiliteringskedja samt Ettårsgräns för sjukpenning och införande av förlängd sjukpenning. Det är oerhört svårt att skapa en helhetsbild kring hur sjukförsäkringen kommer att se ut. Vi är djupt oroade över vilka konsekvenser dessa förändringar kommer att resultera i.”

Denna kritik har även SKL och dess ordförande moderaten Anders Knape uttalat. Det går för fort, man ser inte konsekvenserna och man vet inte vad som gäller.

Detta förslag är inte färdigt. Det kommer ett nytt förslag. Vi kommer att ha en debatt om det sedan.

Att se helheten är viktigt för oss politiker för att vi ska kunna förklara för medborgarna vad som gäller i framtiden. Det är jätteviktigt, men det bortser ni från. Ni yrkar inte ens bifall till att vi ska tillsätta en socialförsäkringsutredning.

Vi ställer oss bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar vi bifall till reservation 1, 2 och 4.

(Applåder)

I detta anförande instämde Matilda Ernkrans, Kurt Kvarnström, Ronny Olander, Jasenko Omanovic, Veronica Palm, Magdalena Streijffert och Göte Wahlström (alla s).

Anf. 2 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! I dag ska vi återigen debattera och besluta om en regel­förändring i socialförsäkringssystemet. Jag har nästan tappat räkningen på alla förändringar som har skett under mina två år här i riksdagen. Jag undrar, som en liten parentes, hur så kallade vanliga människor ska kunna hålla reda på alla förändringar och veta vad som gäller för deras specifika situation.

För ovanlighetens skull ska jag dock inte säga hela betänkandet. Det finns vissa ljusglimtar i det liggande förslaget, precis som Siv sade i sitt anförande. Jag tycker att det är glädjande att regeringen äntligen lyckas komma med ett förslag som inte bara innehåller ekonomiska piskor.

Men trots att förslaget har sympatiska drag har jag förstås både synpunkter och invändningar. En av mina huvudinvändningar är att sjukförsäkringens och trygghetssystemens legitimitet riskerar att urholkas när bedömningen av enskilda individer, individernas arbetsförmåga och själva begreppet arbetsförmåga inte görs lika.

Förslaget vi diskuterar i dag berör knappt en halv miljon människor. Jag undrar vad alla övriga som är för sjuka för att arbeta fullt ut anser om att inte samma regler ska gälla även för dem. Jag ser en risk att försäkringen kommer att uppfattas som orättvis när vissa omfattas av reglerna medan andra undantas och ytterligare andra har fått mycket hårdare regler att följa. Nej, socialförsäkringssystemet måste vara tillgängligt och lätt att förstå och överblicka för att människor ska känna trygghet och kunna lita på att våra välfärdssystem gäller för alla.

Många människor med ohälsa har i undersökningar berättat att de inte vågar pröva ett arbete av rädsla för att inte orka. Jag tycker att dagens rigida regelverk, där det enbart är möjligt att vara sjukskriven på 25, 50, 75 eller 100 procent borde ses över och att målet skulle vara att göra sjukskrivningen steglös, eller arbetsmöjligheten om man vänder på det.

Likaväl som regeringen säger i den här propositionen att det finns fördelar med en steglös möjlighet att arbeta hoppas jag att regeringen och ni på högernsida förstår att det borde gälla för alla sjuka. Det är viktigt att ta till vara den arbetsförmåga som finns och inte behöva stirra sig blind på ett stelbent regelverk och procentsatser. Det skulle stärka individperspektivet och möjliggöra mer individuella rehabiliteringslösningar om man införde ett obegränsat antal steg, även för sjukpenningen.

Som jag sade tidigare är gränsdragningarna i det liggande förslaget inte klockrena. Det kan vara svårt att förstå varför varken de som har tidsbegränsad ersättning eller de som har vilande sjukersättning omfattas av förslaget. Flera remissinstanser har, precis som vi hörde i föregående anförande, påpekat problemet med att inte en bredare grupp omfattas av förslaget.

De regler som ska tillämpas och kallas för särskilda regler för personer som uppbär icke tidsbegränsad ersättning är i sig krångliga och kan säkert vara svårförståeliga för många. Till exempel gäller det beräkningen av den så kallade reduceringsinkomsten, fribeloppet, taket och vikten av att göra och lämna in en avstämningsansökan till Försäkringskassan. Jag undrar om kassan verkligen har beredskap för den administration som förslaget innebär och hur de olika reglerna för sjukersättning ska tillämpas.

Jag förstår inte heller varför utskottets majoritet avslår oppositionens begäran att göra en utvärdering och uppföljning av de nya reglerna. Uppföljningen borde vara självklar när man inför nya lagar och regler. Har utfallet blivit som vi trott? Hur många har kunnat återgå till arbete? Vilka har utnyttjat den möjligheten? Är det män eller kvinnor? Hur ser jämställdhetsaspekten ut? Finns det geografiska skillnader? Kan man se någon skillnad i ålder hos dem som nyttjat det här? Det är bara några frågor som jag tycker att även borgerligheten borde vilja ha svar på.

Men min största invändning mot förslaget gäller förändringen – eller för att benämna saken vid dess rätta namn, försämringen – av möjligheten att behålla sin sjukersättning vid förbättrad arbetsförmåga. I dag tillämpas bestämmelserna så att sjukersättningen inte minskas eller dras in förrän den försäkrade har uppvisat väsentligt förbättrad arbetsförmåga under längre tid. Men det nu liggande förslaget innebär en skärpning av anmälningsplikten om en person med sjukersättning får förbättrad arbetsförmåga. Redan innan man påbörjat ett arbete eller redan innan man tänker utöka sitt nuvarande arbete ska man anmäla det.

Jag är av den bestämda uppfattningen att det kommer att göra att fler människor inte vågar vare sig försöka börja jobba eller utöka sin arbetstid med risk för att få sin sjukpenning endera sänkt eller helt indragen. Hur kommer det här att fungera för människor som har en sjukdom som går i vågor eller skov? Ena veckan har den sjuke full arbetsförmåga, veckan efter har den nästan ingen arbetsförmåga alls.

Nu är jag tillbaka där jag började, vid alla de oöverskådliga förändringarna i socialförsäkringssystemet. Här kommer borgerligheten med ett förslag som vi är ganska överens om kan ha sina positiva sidor för dem som omfattas. Men man slänger in en klar försämring eller striktare regler för andra grupper. Vem klarar av att hålla reda på vad som gäller? Vet man inte vad som gäller blir man otrygg och vågar inte lita på vårt välfärdssystem. Det banar i sig vägen för privata försäkringslösningar.

Jag tycker precis som föregående talare: Är det inte på tiden att ni får i gång den omtalade parlamentariska socialförsäkringsutredningen, så att vi gemensamt kan hitta ett sätt att få tillbaka förtroendet för försäkringen?

Jag står förstas bakom alla reservationer, men yrkar bifall till reservation 1, 2 och 4.

(Applåder)

Anf. 3 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Att se alla människors förmåga och ta vara på den kreativitet som finns hos varje människa borde vara utgångspunkten för socialförsäkringspolitiken.

Att ha ett jobb handlar inte bara om inkomst utan också om delaktighet och inflytande, vilket är hälsofrämjande. Att ha ekonomisk eller social stress är däremot en riskfaktor för hälsa. Målet för Miljöpartiet är att alla människor ska kunna ha god hälsa och ska kunna känna livskvalitet.

Därför säger vi i Miljöpartiet ja till den lagändring som vi ska besluta om i dag. Tanken är bra – att det ska underlätta för människor som har icke tidsbegränsad sjukersättning, så kallad förtidspension, att våga pröva att jobba igen.

Det är också bra att flexibilitet införs i stället för att det ska vara låst till 25, 50 eller 75 procents nivå på arbetsförmågan. Miljöpartiet de gröna har länge drivit frågan att man ska kunna få vara sjukskriven utifrån den faktiska arbetsförmåga man har. Nu medges flexiblare regler för denna grupp, men vi ser gärna att det införs även när man är sjukskriven, det vill säga långt innan man hamnar i förtidspension. Man kanske inte ens behöver hamna där om man kan få vara sjukskriven på rätt nivå. Om du har 60 procents arbetsförmåga skulle du kunna vara sjukskriven 40 procent. I dag måste du välja 25 procents sjukskrivning och 75 procents

jobb, som är mer än vad du orkar, eller kanske kan du bli sjukskriven på 50 procent, fast du egentligen mycket väl skulle kunna jobba två dagar per vecka, vilket 40 procent motsvarar.

Som sagt är det bra att flexibla system införs, även om vi ville gå ännu längre, så att det även gäller vid vanlig sjukskrivning. Så långt beröm över innehållet – nu till svagheterna i lagförslaget.

Vilka konsekvenser har förslaget ur jämställdhetssynpunkt? Vi vet att många fler kvinnor än män är sjukskrivna. Vi vet att många av dem som har fått förtidspension är kvinnor som har pressats ut från en arbetsmarknad som nu börjar bli ännu stramare sedan den senaste tidens alla varsel.

Är det möjligt för dessa personer att hitta ett jobb?

Är gränserna för hur man ska räkna inkomsterna i det nya systemet satta på rätt nivå?

Kommer Försäkringskassan att kunna hantera den administration reglerna medför?

Bidrar lagändringen till de tänkta effekterna, det vill säga att människor lättare ska kunna komma i jobb?

Redan när utskottet behandlade regeringens förslag gjordes ett tillägg på grund av att man hade missat en grupp. Man hade upptäckt att lagtekniskt omfattades inte hela personkretsen, som det var tänkt. 3 500 personer bedömdes hamna utanför. Nu har utskottet lagt till en förändring, och det är bra.

För att få svar på dessa frågor och se till att inte fler missar görs bör uppföljning och utvärdering genomföras senast tre år efter ikraftträdandet, något som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har yrkat på i den gemensamma motionen.

I Svenska Dagbladet i dag står det att jobb trots pension kan slå tillbaka. Där lyfts ytterligare argument fram varför det är angeläget att göra en utvärdering. Försäkringskassan själv pekar på krångliga regler som gör att enskilda kan bli återbetalningsskyldiga om man inte ser upp. Tanken är god, men om det blir negativa konsekvenser kanske man behöver justera i förslaget. Därför vore det bra att redan nu slå fast att göra en översyn efter tre år.

I december 2004, alltså snart fyra år sedan, fattade man beslut i denna kammare om en parlamentarisk socialförsäkringsutredning. Jag vet inte hur många gånger jag har diskuterat frågan med Cristina Husmark Pehrsson. När mandatperioden började sades det att direktiven kommer i april 2007, men sedan sköts det tyvärr fram. Nu står det i budgeten att den ska tillsättas, men vi har ännu inte sett några direktiv. För att sätta tryck i frågan och visa att riksdagen verkligen vill se till att den kommer till stånd hade utskottet kunnat göra ett tillkännagivande och alltså föreslå riksdagen att besluta att ge regeringen i uppdrag att tillsätta denna socialförsäkringsutredning, som vi alla egentligen är överens om behövs men som ännu inte har startat. Om vi ska få ett trygghetssystem i Sverige som människor känner tillit till behövs breda politiska överenskommelser i stället för de lapptäcken vi nu har sett under två år.

Som sagt är det bra att det nu ges möjlighet för så kallade förtidspensionärer att pröva jobb samtidigt som de inte mister sin sjukersättning. Men det är också viktigt att stimulera arbetsgivare att jobba med rehabilitering och anpassa arbetsplatser så att individers arbetsförmåga kan tas till vara. Det hänger inte bara på den enskilda individen om man har

*Från sjukersättning
till arbete*

möjlighet att gå tillbaka till jobbet eller inte. Man kanske inte har ett jobb att gå till. Arbetsgivaren måste få större möjlighet och kunskaper för att se vad man kan göra på arbetsplatsen för att anpassa den till de enskilda individerna. I vår gemensamma motion har vi tagit upp att vi vill se ett reellt ansvar för arbetsgivarna att aktivt medverka till framtagandet av rehabiliteringsutredning för den som är sjukskriven från arbetsplatsen.

De beslut angående sjukförsäkringssystemet som de moderatledda regeringspartierna har fattat har varit inriktade på åtgärder mot den enskilda människan, inte mot arbetsgivare eller Försäkringskassan. Även om det i arbetsmiljölagen står uttalat att arbetsgivaren har ansvar för rehabilitering har signaler sänts om att man har tonat ned det ansvaret från den moderatledda regeringen.

Därför tycker Miljöpartiet de gröna att det hade varit bra om man i lag hade förtydligat arbetsgivarens ansvar att aktivt medverka till att ta fram rehabiliteringsutredning. Det innebär inte en återgång till att arbetsgivaren ska göra utredningen utan just, som det står i den gemensamma motionen, att arbetsgivaren ges ett reellt ansvar att medverka i framtagandet.

Men i yttrandet svarar de moderatledda regeringspartierna med att hänvisa till det beslut som innebar att kravet på att arbetsgivare ska genomföra rehabiliteringsutredningar avskaffades den 1 juli 2007. Men det är inte det som föreslås i motionen. Varför är ni inte beredda att ge arbetsgivarna ett tydligt uppdrag att medverka i framtagandet av rehabiliteringsutredningar?

Ett annat problem som LiseLotte Olsson tydliggjorde var reglerna för bedömningen av arbetsförmågan. Det är en skillnad i att skriva "väsentligt förbättrad arbetsförmåga" och att skriva "förbättrad arbetsförmåga". Det är en signal till människor att det finns en större risk att förlora sin rätt till ersättning. Självklart är meningen att människor ska kunna rehabiliteras, återfå arbetsförmågan och komma tillbaka till jobb. Men om man inte får det är det väl rimligt att man får ett stöd från samhället.

Vi står bakom propositionen, men det är dåligt att inte utskottsmajoriteten tar till sig förbättringsförslag som utvärdering och förslag om förtydligande av arbetsgivarens medverkan i rehabiliteringsutredning och tillkännagivande av socialförsäkringsutredningarna. På de punkterna har Miljöpartiet reserverat sig även om vi tillstyrker motionens huvudförslag. Man kan se det som att detta förslag är en ljusglimt i en annars mörk politik för sjuka och arbetslösa som den moderatledda regeringen står för.

Självfallet står jag bakom alla sex reservationerna, men för tids vinnings skull yrkar jag bifall endast till reservationerna 1, 2 och 4.
(Applåder)

Anf. 4 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Det är intressant att lyssna på oppositionen. Ni säger att ni står bakom förslaget i propositionen, men försöker ändå framstå som så kritiska som möjligt här i talarstolen.

Under Socialdemokraternas tid vid makten befann sig över en miljon människor i utanförskap. Två tredjedelar av dem gjorde det på grund av ohälsa.

Socialdemokraterna lovade att minska sjukskrivningstalen, men gjorde det genom att förtidspensionera bort många från arbetsmarknaden. Man införde i praktiken en automatisk förtidspensionering av dem som hade varit sjukskrivna i mer än ett år. Så fick man ned sjukskrivningstalen.

Det var en cynisk politik. I stället för att ge tidiga aktiva rehabiliteringsinsatser för att hjälpa människor tillbaka till arbetsgemenskapen förtidspensionerades de bort från sjukskrivningsstatistiken. De utsortades, för att använda Socialdemokraternas retorik.

Denna utsortering har varit förödande för många människor. I stället för att vara sjukskrivna, med rätt till rehabiliteringsinsatser, fortsatt anställning och 80 procents ersättningsnivå förtidspensionerades de – vilket innebär att arbetsgivaren kunde säga upp dem och att den enskilde gick ned till en ersättningsnivå på 64 procent.

140 personer om dagen förtidspensionerades under Socialdemokraternas tid vid makten. Givetvis var det många av dem som saknade arbetsförmåga och som skulle beviljas förtidspension, men för en del handlade det bara om att Socialdemokraterna ville snygga till statistiken. Detta är förklaringen till att Sverige har den högsta andelen förtidspensionerade i världen samtidigt som vi har en av världens friskaste befolkningar.

Allians för Sverige gick till val på att bryta utanförskapet. Närmare 200 000 fler i dag än för två år sedan har ett jobb att gå till. Utanförskapet minskar, inte minst för dem som är sjukskrivna och förtidspensionerade.

Men det finns en del kvar att göra. Vid halvårsskiftet infördes den rehabiliteringskedja som syftar till att ersätta långa passiva sjukskrivningar med tidiga aktiva rehabiliteringsinsatser. Vi har avsatt 3,2 miljarder kronor för satsningar på en rehabiliteringsgaranti och en förstärkt företagshälsovård.

Försäkringskassan har getts möjligheter att köpa rehabiliteringsinsatser för sjukskrivna av landstingen. 1 miljard kronor anslås extra varje år till de landsting som arbetar med att ge tidig vård och rehabilitering så att sjukskrivningstiden kan kortas.

Vi vill att de som får förtidspension ska få det först när alla rehabiliteringsmöjligheter är uttömda – när det står klart att man permanent saknar arbetsförmåga. Vi vill inte att förtidspension ska beviljas för att snygga till sjukskrivningstalen.

För att hjälpa dem som Socialdemokraterna ställde utanför tillbaka till en social gemenskap och en arbetsgemenskap vill vi nu göra det möjligt för de 430 000 som har förtidspension att studera, engagera sig ideellt eller arbeta utan att rätten till förtidspension ifrågasätts. Den reform som vi diskuterar i dag är den viktigaste någonsin för landets alla förtidspensionärer. Vi sänker inte tröskeln tillbaka till en social gemenskap. Vi tar helt och hållet bort tröskeln.

Vi genomför en reform som gör det möjligt för den enskilde att våga engagera sig ideellt, studera eller arbeta så lite eller så mycket man själv vill och kan utan att man riskerar att få rätten till förtidspension ifrågasatt eller indragen. Vi skapar nu en trygg och flexibel förtidspension. Dubbelt så många kvinnor som män är förtidspensionerade, så för varje man vi

hjälper tillbaka till en social gemenskap eller till en arbetsgemenskap hjälper vi två kvinnor.

Efter att ha hört oppositionen, som helst talade om allt annat än det som dagens ärende verkligen handlar om, är det kanske på sin plats att tydligt redogöra för vad reformen innebär. Det handlar för det första om dem som före den 1 juli i år hade fått en icke tidsbegränsad sjukersättning – det som vi allmänt kallar för förtidspension. Dessa personer, drygt 430 000, kan nu utan att oroa sig för att få förtidspensionen indragen till exempel engagera sig ideellt i en förening. Jag vet att många förtidspensionerade är engagerade inom handikapprörelsen, och många är de som under åren som gått har berättat för mig att de inte vågar jobba ideellt för sin förening eller sitt förbund eftersom de varit rädda att få förtidspensionen indragen. Nu behöver inte du som är förtidspensionerad vara rädd och orolig för det längre. Nu kan ni utan att oroa er göra en viktig ideell insats och känna er delaktiga i föreningens sociala gemenskap. De som vill studera får givetvis också göra det utan att rätten till förtidspension ifrågasätts.

Både ideellt arbete och studier är viktigt, dels för att det handlar om att ge möjlighet till delaktighet i en social gemenskap och få ett betydelsefullt innehåll i sin vardag, dels för att det kanske till och med i sin förlängning kan leda fram till att man kan ta ett vanligt arbete. Den som vill arbeta ska givetvis få göra det. Du som fick din förtidspension före den 1 juli kan arbeta så mycket du vill utan att rätten till förtidspension ifrågasätts. Du ska bara komma ihåg att anmäla till Försäkringskassan att du arbetar.

Den som arbetar kan tjäna upp till ett prisbasbelopp, vilket nästa år är närmare 43 000 kronor, under ett år utan att förtidspensionen reduceras. Det får man alltså behålla. Inkomster över den nivån minskar förtidspensionen med 50 öre för varje intjänad krona upp till ett tak på åtta prisbasbelopp eller ca 340 000 kronor. Skulle man känna att det inte går att arbeta därför att man får värre problem med sin rygg eller mår sämre slutar man arbeta och förtidspensionen garanterar återigen en tryggad inkomst. För den som har förtidspension på deltid sker en liknande reduktion av förtidspensionen för den inkomst man får från arbete som utförs på den tid som man har förtidspension för.

Jag vet att detta är en efterlängtd reform bland landets förtidspensionärer, och jag vet att många av er följer denna debatt. Därför vill jag upprepa det jag sade tidigare: Det är fritt fram att arbeta utan att rätten till ersättning ifrågasätts, men man ska komma ihåg att anmäla det till Försäkringskassan. Rätten till förtidspension kommer inte att ifrågasättas även om ni arbetar.

Nu tänker kanske en del att ingen arbetsgivare vill anställa den som är förtidspensionerad eftersom det finns risk för att han eller hon, till exempel den som har en ms-sjukdom där symtomen går i skov, kommer att behöva vara frånvarande under vissa perioder. Det kan bli kostsamt för arbetsgivaren, som ju normalt sett ska betala sjuklön för de två första veckorna som man inte kan arbeta på grund av sjukdom.

Men detta har vi givetvis tänkt på. Arbetsgivare som anställer den som är förtidspensionerad kommer inte att behöva betala sjuklön om den anställde är frånvarande på grund av sjukdom. I stället garanteras den anställdes inkomst via förtidspensionen.

För att göra det ännu mer attraktivt att anställa den som på grund av ohälsa har varit frånvarande från arbetsmarknaden i mer än ett år, till exempel sjukskrivna och förtidspensionerade, har vi infört det vi kallar för nyfriskjobb. Det betyder att arbetsgivaren slipper betala arbetsgivaravgift för den anställde och dessutom får ytterligare en skattesänkning som är lika stor som arbetsgivaravgiften när man anställer någon som har varit frånvarande från arbetsmarknaden på grund av ohälsa i mer än ett år. I praktiken betyder det att kostnaden för anställningen halveras samtidigt som lönen för den anställde inte påverkas.

Filosofin bakom de reformer vi genomför är att den förtidspensionerade ska våga prova att arbeta och att arbetsgivaren ska vilja anställa honom eller henne.

Det som jag har redogjort för så här långt berör dem som har fått en icke tidsbegränsad sjukersättning före den 1 juli i år.

Men vi genomför också en positiv förändring för dem som beviljas sjukersättning efter den 1 juli i år, för dem som har en tidsbegränsad sjukersättning och för dem som har aktivitetsersättning.

Tidigare har man, om man har tillhört någon av de här grupperna, kunnat ha en ersättning vilande medan man har provat på att arbeta. Under de tre första månaderna har man också fått behålla sin ersättning. Nu förlänger vi den tidsperioden från tre till tolv månader samtidigt som ersättningen utbetalas med en fjärdedel varje månad. Detta betyder att man får ett extra tillskott under en längre tid och sannolikt att fler stimuleras att prova på att arbeta under en längre tid.

Herr talman! Jag noterar att åtminstone vissa socialdemokrater har börjat idka självkritik gentemot den politik man förde i regeringsställning. Bland annat säger Ylva Johansson, ordförande för Socialdemokraternas välfärdsarbetsgrupp, så här i det förra numret av Kommunalarbetaren: "Vi är väldigt självkritiska mot de system vi själva ansvarade för när vi satt i regeringsställning. Många människor hamnade i passivitet."

Det absolut största felet Socialdemokraterna begick var att införa den automatiska förtidspensioneringen efter ett års sjukskrivning. När vi nyligen hade en allmänpolitisk debatt här i kammaren frågade jag Socialdemokraterna varför man valde att förtidspensionera bort så många människor. Jag fick inget svar. Jag lär inte få någon förklaring i dag heller. Sanningen var att man gjorde det för att få ned de höga sjukskrivningstalen. Så cynisk var den politik som Socialdemokraterna bedrev.

I dag tänkte jag i stället se om jag kan få svar på frågan om man tycker att det var bra att så många förtidspensionerades. Vågar Siw Wittgren-Ahl vara lika självkritisk som Ylva Johansson?

Den reform vi nu genomför handlar om att ställa till rätta det som Socialdemokraterna ställde till med. Oppositionen vill inte gå så långt som vi i alliansen gör även om man tillstyrker förslaget. De vill bara se den här reformen som ett tillfälligt försök. Det är ett viktigt besked till landets förtidspensionärer.

Om Socialdemokraterna och de andra vänsterpartierna får bestämma kan denna reform komma att rivas upp. Om Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet får bestämma kan det återigen bli omöjligt att engagera sig ideellt, utbilda sig eller arbeta utan att få rätten till förtidspension ifrågasatt och indragen.

Jag förstår verkligen inte varför oppositionen så gärna vill se människor i utanförskap och passivitet. Vi bryter utanförskap och återupprättar arbetslinjen genom att ge fler möjligheter att delta i arbetslivet. Hur Socialdemokraterna ska göra detta med ett vänsterparti som föreslår en skattechock för dem som arbetar och ett miljöparti som vill återinföra friåret är för mig en gåta. Allt annat än arbete ska belönas. Det bästa – inte minst för landets förtidspensionärer – är att de inte får en ny chans att föra en misslyckad politik som skapar utanförskap.

Avslutningsvis vill jag säga till er som är förtidspensionärer och som nu efter årsskiftet engagerar er ideellt eller börjar utbilda er: Hör av er! Skicka ett mejl och berätta hur det går! Vi vill gärna höra era erfarenheter av den här reformen. Och kom ihåg att om oppositionen får bestämma efter nästa val kan den här möjligheten upphöra.
(Applåder)

I detta anförande instämde Mikael Cederbratt, Lars-Arne Staxäng och Marianne Watz (alla m), Fredrick Federley (c), Ulf Nilsson (fp) och Lars Gustafsson (kd).

Anf. 5 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Jag vill säga till Gunnar Axén att om den här oron för förtidspensioneringarna hade varit sann hade man gjort en politisk överenskommelse mellan blocken om vad det är som ska gälla. Du står bara och öser ur dig sådant som inte är sant. Hade ni velat ge den enskilda människan som har förtidspension en framtid hade ni träffat en överenskommelse precis på samma sätt som när vi tog initiativ till pensionsupp-görelsen. Vi kan se hur pensionerna blir, men den politiska hantverkskickligheten besitter inte ni.

Här står du och säger att vi förtidspensionerade ut folk och undrar om det var det vi ville. Nej, jag är lika självkritisk till det som Ylva Johansson var. Om man tittar på dessa 433 000 människor som är förtidspensionerade kan man se att många av dem är kvinnor. 60 procent av dem är kvinnor, och många av dem har psykosomatiska besvär. Sanningen är också att många av dem trillade ut från arbetsmarknaden 1991 när ni hade makten. År 1993, när ni fortfarande satt vid makten, fick 63 000 människor förtidspension. Ni borde bli mycket bättre på att hålla reda på siffror.

Ni borde faktiskt skämmas. Jag blir så arg för att ingen tar upp att i ert så kallade utanförskap tog ni med alla oss som var sjuka en eller två dagar och lade ihop det till 1,7 miljoner. Siffror är inte er starka sida.

Anders Borg sade att det skulle ta två år och sedan skulle man se era resultat. I dag står snart 52 000 människor utan sjukförsäkring. Det är den borgerliga politiken, och det är det vi vänder oss emot. Vi vill ha breda politiska lösningar.

(Applåder)

Anf. 6 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Det var inte den borgerliga regeringen som införde en automatisk förtidspensionering efter ett års sjukskrivning. Det gjordes faktiskt under Socialdemokraternas tid vid makten. Det ledde till att 140

personer förtidspensionerades bort från arbetsmarknaden varje dag under den socialdemokratiska regeringstiden. De förlorade rätten till arbetslivsinriktad rehabilitering. De gick från 80 procents ersättningsnivå till 64 procents ersättningsnivå. Jag tycker att det var en väldigt olycklig politik, för att uttrycka mig milt. Det satte många människor i utanförskap som med rätt stöd hade haft en möjlighet att komma tillbaka ett arbete och en arbetsgemenskap.

Oppositionen vill gärna få den här debatten att handla om någonting annat därför att man i grund och botten tycker att vårt förslag är bra även om man bara vill se det som ett tillfälligt försök. Det handlar om att verkligen ta bort trösklarna tillbaka till arbetslivet, till ideellt engagemang och till studier för dem som är förtidspensionerade. Man ska kunna delta i en social gemenskap och fylla sin vardag med ett meningsfullt innehåll utan att vara orolig för att rätten till förtidspension ifrågasätts eller till och med dras in. Det behöver man inte oroa sig för nu.

Den här reformen går ut på att hjälpa människor tillbaka och ge dem en mer meningsfull vardag. Jag tycker att debatten snarare borde handla om det förslag som vi har uppe till behandling här i dag än om någonting annat.

Anf. 7 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Det borde den göra, men kan man inte sin historia kan man inte heller lägga fram bra förslag för framtiden. Du beskrev en helt felaktig historia när det gäller varför många människor har förtidspension. Vi vet också att det är svårt att komma tillbaka om man blir sjuk och ramlar ut. Det var ni som började med det. Förra gången ni satt vid makten blev det också ekonomisk kris, nu är vi där igen. Anders Borg sade att det skulle ta två år innan man kunde se resultatet av er politik, och nu ser vi det. Enligt ert förslag kommer 52 000 människor inte att ha någon sjukförsäkring år 2010. Det är klart att vi måste tala om det också.

Vi har sagt att vi inte är emot den här reformen. Vi har sagt att vi vill gå ytterligare längre. Vi vill ha en socialförsäkringsutredning, så att det inte blir förslag som rycks ut eller att kommuner och landsting bara får olika lagförslag duttat ut till sig och inte får någon helhet. Det är det vi säger. Vi vill ha en helhet. De som har tillsatt oss vill att vi ska vara så politiskt skickliga att vi kan komma överens, men den skickligheten besitter inte ni.

Du står hela tiden här och pratar om att vi kommer att dra in detta. Tycker ni att förslaget är dåligt eftersom ni tror att vi ska dra in det? Vi har sagt att vi vill ha en utvärdering. Vi vill veta vad vi gör. Det är viktigt att man utvärderar vad man gör. Vi vill göra det för att se vart förslaget tar vägen. Ni skriver ju själva att det är stötande. Hur kan man skriva att en sak är stötande och sedan säga att man inte vill titta på om det är det eller inte, för det är värre nu? Så kan man inte hantera politiken. Det är oskickligt och orättvist att förfara så mot de svenska medborgarna.
(Applåder)

Anf. 8 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Återigen vill Siw Wittgren-Ahl få detta att handla om någonting annat än det i själva verket handlar om.

Den här reformen hjälper nu människor tillbaka till studier, arbete och ideell verksamhet. 430 000 förtidspensionärer kan nu engagera sig på det sättet och skapa sig en meningsfull vardag utan att vara rädda för att rätten till förtidspensionen ifrågasätts.

Det är faktiskt så som ni skriver i er motion, att ni bara ser detta som ett tillfälligt försök. Så står det ju i oppositionens gemensamma motion. Och ser man det som ett tillfälligt försök är man väl beredd att riva upp detta om man får en möjlighet, vilket jag givetvis hoppas att oppositionen inte får.

Anf. 9 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Herr talman! Som vanligt får vi en högerversion av historien när Gunnar Axén talar. Då undrar jag vem det är som pratar om allt annat än dagens ärende. Där tycker jag att vi nog är lika goda kålsupare, om man säger så, fast jag tror att Gunnar Axén vinner lite i svajigheten.

Men i dag diskuterar vi det här betänkandet, och det är vi överens om, eller hur? Där är vi också ganska överens. I väldigt stora drag är vi överens om att det här är någonting bra och att det här innebär en möjlighet för förtidspensionerade att få göra de här sakerna: att få engagera sig ideellt eller att få prova på ett jobb. Det finns ingen skillnad där.

Gunnar Axén påstår att vi nog kommer att riva upp det här när vi kommer till makten. Jag tycker att det är ett väldigt fult grepp att säga så.

Det vi säger i vår motion är att detta är ett tillfälligt försök som vi vill utvärdera för att sedan kunna förbättra det. Var någonstans hittar Gunnar Axén något som säger att vi menar att vi ska ta bort det här efter försöksåren? Ingenstans. Vi vill ha en utvärdering och se hur det här försöket har slagit ut, precis som jag sade i mina frågor: Vem har nyttjat det här? Hur är den geografiska spridningen? Hur klarar Försäkringskassan av det här? Det är det vi vill titta på, och det säger ni nej till. Jag förstår faktiskt inte varför ni inte vill göra en utvärdering och förbättra sakerna. Som sagt: I grunden är vi överens om att det här kan vara en bra idé, men sedan finns det ju detaljer i det här som vi inte är överens om.

Gunnar Axén säger att vi i oppositionen naturligtvis är så kritiska som möjligt. Tänk om det är så att vi i oppositionen har någonting bra att komma med för en gångs skull!

Anf. 10 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Det är ju bra att oppositionen är för den här reformen. Jag förstår inte varför man då försöker låta så kritisk i replikerna. Jag är glad för att ni bejakar den här förändringen och förbättringen för landets alla förtidspensionärer.

Men det står faktiskt i er gemensamma motion att ni bara ser det här som ett tillfälligt försök. Det står där. Då betyder väl det att man är beredd att riva upp det här om man får en möjlighet till det.

Jag har talat om bakgrunden och motivet till att den här reformen nu genomförs, och den bakgrunden är att under vänstermajoritetens tid vid makten, under Socialdemokraternas tid i regeringen, förtidspensionerade man 140 personer om dagen, många av dem faktiskt mot deras vilja. Det var så vi fick den högsta andelen förtidspensionärer i världen trots att vi samtidigt har en av världens friskaste befolkningar.

Det här skedde därför att man införde en automatisk förtidspensionering efter ett års sjukskrivning. Det gjorde man därför att man ville få ned sjukskrivningstalen. Men man gjorde inte det man borde ha gjort, det vill säga ge människor vård, rehabilitering och stöd för att komma tillbaka. För Socialdemokraterna handlade det om att frisera statistiken. Det tycker jag var en djupt cynisk politik.

Anf. 11 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Herr talman! Man kan läsa saker och ting som man vill, och man kan göra sina egna tolkningar. Det är självklart. Men vi menar att det här ska vara ett försök. Vi säger inte: Hurra, det här är jättebra! Det här klubbar vi igenom, antar och är jätteglada för!

Det säger vi ju inte. Vi säger att det finns bra saker i det här, och vi är med på det. Men vi ser även saker som är mindre bra. Därför vill vi just utvärdera efter de här åren och se hur detta har slagit. Har människor verkligen kommit tillbaka till arbete, och vilka har nyttjat det här? Det är bara några av de frågor man kan titta på. Någon tog upp jämställdhetsfaktorn, och den tycker jag är väldigt viktig. Det borde man också titta på: Vilka har använt det här?

Just därför vill vi ha den här utvärderingen, som jag inte förstår att inte ni också vill ha. Jag kan tycka att det är ett vettigt sätt att arbeta. Man lämnar förslag, man provar och gör det i det verkliga livet och sedan ser man vad som har hänt och vad som har blivit utfallet av det man har gjort.

Nu vet jag att jag går lite grann utanför ämnet, men om det nu är så att den steglösa ersättningen är så väldigt bra för den här gruppen människor skulle jag vilja veta vad Moderaterna och regeringen skulle säga om vårt förslag om steglös sjukpenning. Precis de argument som har använts för att tala om hur bra det här förslaget är kan man ju använda även i de sammanhangen. Människor kan få en chans att pröva utifrån sin egen individuella nivå.

Sedan vill jag ta upp en liten detalj i det jag var kritisk till. Det gäller uttrycket ”väsentlig arbetsförmåga”. Gunnar Axén sade att det här gällde sjukersättning och aktivitetsersättning. I betänkandet står det tydligt att det *inte* gäller dem som har aktivitetsersättning, för de reglerna håller man på att se över. Då undrar jag vad som gäller, Gunnar Axéns ord eller det som står i betänkandet.

Anf. 12 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Ja, det pågår en utredning för att se över vilka ytterligare insatser man kan göra för dem som har aktivitetsersättning.

Jag ska försöka hålla mig till ämnet, herr talman, och försöka reda ut huruvida oppositionen ser det här som ett tillfälligt försök eller inte så att vi kan lägga den diskussionen åt sidan. Jag läser direkt ur oppositionens gemensamma motion, där man skriver att åtgärden bör ”definieras som ett tillfälligt försök”. Jag tycker att det framgår ganska klart och tydligt att ni ser det här som ett tillfälligt försök, och gör man det kan man också komma att riva upp den här reformen. Det tycker jag skulle vara djupt olyckligt eftersom den är så positiv och bra för landets alla 430 000 förtidspensionärer.

Anf. 13 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Det låter på Gunnar Axén som om han fortfarande sitter i opposition. Jag säger så här: Läs på *Folkhälsopolitisk rapport* från Folkhälsoinstitutet! Läs på Socialstyrelsens rapport om folkhälsoläget i Sverige!

Samtidigt som vi har en hög medellivslängd och en relativt frisk befolkning är faktiskt hälsan väldigt ojämnt fördelad. Bara här i Stockholms län skiljer det sex år i medellivslängd mellan olika stadsdelar. Det är ett observandum som man också måste ta till sig.

När Gunnar Axén väljer att tala om utanförskap kan man fundera vad man egentligen ska definiera utanförskap med. Som Siw Wittgren-Ahl sade handlar ju den här statistiken om även dem som är förkylda. Om jag hade varit sjukskriven nu när jag är förkyld hade jag också kommit med. Nej, som jag ser det finns det verkliga utanförskapet hos dem som hamnar utanför, de som inte längre blir berättigade till sjukersättning och de som inte längre får någon a-kassa.

Det talas väldigt varmt om att det finns en rehabiliteringskedja, men den förstärkta företagshälsovården är inte på plats.

Jag har två frågor till Gunnar Axén. Tycker du att man kan avfärda Försäkringskassans kritik om krångliga regler? Och hur kan du påstå att för varje man hjälps två kvinnor när inte kvinnor och män får lika del av rehabilitering?

Anf. 14 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Nej, under det tidigare socialdemokratiska styret, som Miljöpartiet stödde, fick inte människor ordentlig vård och rehabilitering, utan det de fick var en förtidspension.

Att jag säger att det går två kvinnor på varje man som hjälps av det här förslaget beror på att det är dubbelt så många kvinnor som är förtidspensionerade jämfört med män.

Det är ju resultatet av den politik som Miljöpartiet tidigare har varit med och stött. Och vi vet att de som förtidspensioneras riskerar att få en ökad ohälsa. Man blir isolerad. Man har tidigare inte fått engagera sig ideellt, arbeta eller studera, fylla sin vardag med meningsfullt innehåll. Man har varit rädd för att få förtidspensionen indragen. Det är det vi rättar till med den reform som vi har att fatta beslut om i dag.

Jag skulle vilja höra av er från oppositionen att ni tänkte lite fel när ni bestämde er för att se detta bara som ett tillfälligt försök. Annars är beskedet tydligt till väljarna och till landets 430 000 förtidspensionärer, att med en annan regering skulle den här reformen kunna rivas upp. Det tycker jag skulle vara djupt olyckligt.

Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Nej, Gunnar Axén, jag tror att du måste läsa på lite till. Läser man hela motionen ser man att det inte någonstans i motionen står att vi tänker riva upp. Det står faktiskt så här:

Med anledning av de oklarheter som föreligger i propositionen bör åtgärden definieras som ett tillfälligt försök som kräver genomgripande uppföljning och utvärdering.

Om man i det här förslaget finner saker som inte är bra kan man alltså rätta till dem. Det är det vi skriver. Vi tycker att man ska göra en ordentlig utvärdering för att se hur det är när det gäller kritiken från Försäkringskassan angående krångliga regler som kanske gör att människor blir återbetalningsskyldiga. Då kan vi rätta till det.

Vi säger inte att vi ska riva upp reformen. Det vi säger är att vi vill göra en ordentlig utvärdering. Att påstå någonting annat tycker jag är ohederligt.

Sedan gäller det rehabilitering igen. Du påstår att kvinnor och män får samma möjlighet till rehabilitering och att två kvinnor får hjälp om man rehabiliterar en man. Jag önskar att det vore så, men tyvärr har inte kvinnor och män lika tillgång till rehabilitering överallt. I det här förslaget ges nu möjlighet att komma tillbaka till arbete. I det här förslaget finns ingenting om ytterligare möjligheter för kvinnor att få bättre tillgång till rehabilitering. Det är därför jag ställde min fråga.

Anf. 16 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Det står ingenting om rehabilitering i den här propositionen för den handlar om att ta bort tröskeln för den som är förtidspensionerad när det gäller att komma tillbaka till en arbetsgemenskap, till en social gemenskap, till arbete, till studier eller till ideellt arbete. Det är det som den här reformen handlar om.

När det gäller att se till att kvinnor och män får vård på lika villkor arbetar vi också med det. Det är en självklarhet att inte män och kvinnor ska få olika vård och rehabilitering eller ha olika möjligheter till det.

Det vi ser i dag, att det på varje förtidspensionerad man går två förtidspensionerade kvinnor, är ju resultatet av den politik som ni tidigare har varit med och stött. Kvinnor har nämligen inte fått den vård och rehabilitering som de har haft behov av i samma utsträckning som män. Därför har vi fler förtidspensionerade, dubbelt så många kvinnor som män. Det är djupt olyckligt.

Vad vi nu försöker göra är att hjälpa de här människorna, de 430 000 förtidspensionerade, att kunna söka sig tillbaka till studier, arbete, ideellt arbete utan att vara rädda för att deras förtidspension ifrågasätts eller dras in.

Detta är den viktigaste reformen någonsin för landets alla förtidspensionärer, och jag är väldigt stolt och glad över att vi i dag kommer att kunna fatta beslut om det.

(Applåder)

Anf. 17 FREDRICK FEDERLEY (c):

Herr talman! Som centerpartist känns det oerhört skönt att kunna presentera ett betänkande från utskottet och ställa sig bakom en proposition som har en oerhört positiv människosyn.

Vi gör klart och tydligt att vi tror att många av de människor som har blivit utestängda från möjligheten till full delaktighet i samhället ska kunna få en väg tillbaka. Observera att inga människor ska tvingas att jobba när de är sjuka! Men en del människor som kanske har börjat få en förmåga att hitta tillbaka har varit rädda för att prova på detta av den anledningen att de har kunnat bli av med hela sin ersättning.

Nu tar vi bort de trösklar – så har de kallats hittills i debatten, men det har faktiskt varit stängda murar – som har omöjliggjort ideellt arbete och utbildning.

Jag tror att det här för många människor kan innebära en helt ny möjlighet, till exempel att pröva en akademisk utbildning, där det har varit mycket höga trösklar tidigare. Jag tänker också på en situation där man har haft det svårt ekonomiskt och där det kanske har varit svårt att gå över till CSN och studiemedel. Därvidlag är det också ett oerhört generöst förslag som vi ställer oss bakom.

Det är också väldigt bra att det är mer av flexibilitet i förslaget, vilket gör att du, så länge du är tydlig med att anmäla att du arbetar mer, har möjligheter att arbeta mer utifrån vad du och din kropp faktiskt kan hantera. Det finns ingen läkare på denna planet, ännu mindre någon riksdagsledamot, som kan bedöma exakt hur ett sjukdomsförlopp ser ut för varje enskild människa.

Det kanske mest intressanta i den här debatten är att se hur oppositionen slingrar sig som masken på kroken. Man tycker nämligen i grund och botten att det är ett himla bra förslag. Man ser också att det är ett oerhört generöst förslag, och man tror att det kommer att leda rätt. Men man måste ändå vara oppositionell i någon bemärkelse. Man försöker då att hitta ett antal punkter att kritisera.

Jag kan då börja med att bemöta den kritik som har kommit från oppositionen. Det finns ett par saker som jag tycker att man med rätta kan diskutera.

Det gäller hur vi generellt sett har utformat hela socialförsäkringen, som är oerhört avancerad. LiseLotte Olsson poängterade något när hon retoriskt ställde en fråga till oss i majoriteten: Hur många förändringar ska man egentligen göra? Det är inget nytt påfund. Under de sju senaste åren av ert regeringsinnehav ändrade ni sjukpenningen sju gånger, till exempel. Och det är bara en liten del av hela socialförsäkringssystemet. LiseLotte pratade om att vi är lika goda kålsupare. Det är vi kanske i båda lagen när det gäller att göra förändringar. Det är därför som vi är så glada åt att vi nu har fått löfte i budgetpropositionen om att det kommer en parlamentarisk utredning om hela socialförsäkringen.

Samtidigt menar Siw Wittgren-Ahl, från Socialdemokraternas sida, tydligt att vi ska säga till de 450 000 människor som vi i dag diskuterar att vi inte ska göra någonting åt deras situation. Det vore oerhört ansvarslöst av vilken regering det vara månne att säga: Vi tänker inte göra någonting för att förbättra er situation eller för att möjliggöra en väg tillbaka till arbete därför att vi ska vänta på en utredning som lär ta flera år.

Med den här reformen öppnas vägarna tillbaka till arbete för 450 000 människor. Men Socialdemokraterna vill egentligen inte göra det – Siw Wittgren-Ahl var väldigt tydlig i sitt anförande. Även om man i grunden är positiv till förändringen hade man hellre sett att vi hade inväntat utredningen innan vi hade gått vidare med att få förändringar.

Det verkar också som att man blandar ihop en rad diskussioner. Det är ofta så att det kan bli avancerat i riksdagsdebatterna att diskutera en liten del i någonting som faktiskt är större.

För den som har ropat på rehabiliteringsinsatser är det inte obekant att denna kammare och riksdagsmajoritet beslutade om en historisk satsning

på rehabilitering på över 3 miljarder kronor för att man i ett tidigt skede ska kunna se till att det finns möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden och att bli frisk i stället för att hamna i ett passivt utanförskap där man sedermera, om Socialdemokraterna hade fortsatt att regera, efter ett års tid hade fallit ned på 65 procent i ersättning genom att man hade fått en varaktig sjukersättning.

Från oppositionens sida säger man att det här är en liten ljusglimt i en annars ganska mörk politik på socialförsäkringsområdet. Då vill jag ställa raka frågor till alla tre oppositionspartierna.

Tycker man att det är en mörk politik vi för när man kan minska sjukskrivningar och när hälsotalen i landet ökar? Är det en mörk politik när antalet människor som går till förtidspensionering sjunker varje dag? Är det en mörk politik när vi får en fungerande rehabiliteringskedja? Är det en mörk politik när vi gör den största satsningen någonsin på rehabilitering, på över 3 miljarder? Är det en mörk politik när vi försöker få en fungerande sjukskrivningskedja med tydliga avstämningpunkter och så vidare, där ni tidigare lämnade människor i ovetskap om vad som skulle ske och där många efter ett år fortfarande inte hade tagit första steget på sin kedja?

Jag tror att det finns all anledning att fortsätta den övergripande diskussionen om hur vi går vidare med socialförsäkringsutredningen.

Jag vill vara tydlig med, vilket också Siw Wittgren-Ahl har varit i socialförsäkringsutskottet, varför vi inte har en socialförsäkringsutredning som redan arbetar. Det beror på att de fem partier som ingick en pensionsöverenskommelse inte var överens alldeles i början av denna mandatperiod om hur den skulle tolkas. Därvidlag motsatte sig Socialdemokraterna att vara med och arbeta fram de här direktiven. Vi är glada att ni nu har ändrat uppfattning så att vi kanske kan få en bred parlamentarisk utredning.

Jag tror att det är mycket mer än bara det förslag som vi diskuterar i dag eller de positiva reformer som alliansregeringen har genomfört som behöver diskuteras vitt och brett. Där har oppositionen rätt i sin kritik. Jag tror att samtliga fyra allianspartier vågar stämma in i kritiken att vi har väldigt avancerade system i dag. Den som till sjuvende och sist faller emellan är den som är mest beroende av systemen.

Jag ska för min del säga att jag inte har någon aning om vad som exakt skulle ske med mig om jag skulle bli långtidssjukskriven. Jag arbetar ändå dagligdags med frågorna. Om man är en människa som befinner sig i en annan del av livet där man inte dagligdags jobbar med politik, Försäkringskassan och så vidare tror jag att det är oerhört svårt att veta exakt vad som kommer att hända. Det är klart att det skapar en otrygghet.

Allianspartierna har heller ingen som helst ambition att undergräva förtroendet för försäkringen som är en oerhört viktig del av de fundament som vi har i Sverige som skapar en trygghet så att vi vet att vi har en försörjning om vi blir sjuka eller arbetslösa. Därför kan jag avslutningsvis, herr talman, välkomna oppositionens önskan om att nu få en bred parlamentarisk utredning. Jag ser fram emot att vi ska kunna fortsätta den diskussionen.

Men under tiden kräver jag av min regering och mina kolleger i allianspartierna att vi genomför positiva reformer för att bryta utanförskapet. Jag välkomnar och yrkar bifall till det förslag som ligger. Det kommer att

öppna oanade nya möjligheter för 450 000 personer som verkligen behöver få en chans att komma tillbaka till ett fullvärdigt socialt liv och en möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden igen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunnar Axén, Mikael Cederbratt, Lars-Arne Staxäng och Marianne Watz (alla m) samt Ulf Nilsson (fp) och Lars Gustafsson (kd).

Anf. 18 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Vi har här hört många exempel på hur människor under många års tid fick en väldigt kort och snabb väg bort från arbetslivet till förtidspensionering. Vi har sett och hört om många exempel: pojken med lätt utvecklingsstörning som förtidspensionerades som 22-åring innan han fick pröva på arbetslivet, flickan som mobbats i skolan, drabbats av depression, inte fick någon rehabilitering och blev förtidspensionerad i 25-årsåldern. Och så alla de människor i 50-årsåldern som efter en lång tids sjukskrivning och arbetslöshet förpassades in i förtidspensioneringen.

Mönstret var ofta detsamma: sjukskrivning, ingen rehabilitering eller rehabilitering först efter ett eller flera år. När tiden för sjukskrivning blir lång växer avståndet till jobbet. Många berättar om att man redan efter några månader kan känna sig rädd och osäker inför tanken på att gå tillbaka till jobbet.

Vi ser också i statistiken att särskilt i tider när arbetslösheten har varit stor har väldigt många människor slussats över till förtidspensionering. Då har visserligen arbetslöshetsstatistiken blivit snyggare, men samtidigt har många människor inte fått en rättvis chans att komma tillbaka.

Under Socialdemokraternas regering har vi fått statistiken om över en halv miljon människor i förtidspensionering. När alliansregeringen tillträdde var sammanlagt 750 000 i någon form av sjukfrånvaro. Jag har hela tiden sett det som den här regeringens största utmaning att försöka komma bort från ett system där många sjuka och arbetslösa människor glöms bort.

Vi vet också att i Sverige har människor fått vänta i många år på någon vettig rehabilitering. Ett viktigt inslag i regeringens politik som vi har talat mycket om är därför just att ge sjuka snabb tillgång till rehabilitering. Ett annat viktigt inslag är att hjälpa människor som sorterats ut från arbetslivet tillbaka igen.

Jag pratade med en kvinna som arbetar på en idrottsförening i Skåne. Hon var förtidspensionerad till 50 procent. Nu ville hon pröva på att jobba lite mer, gå upp till 60 procent. Men det tillåter inte de gamla reglerna. Man måste gå upp 25 procent. Det kanske är ett alldeles för stort steg för en människa som har haft deltidssjukersättning under en längre tid. Dessutom, om hon skulle klara av att jobba några månader riskerar hon att för alltid förlora sin förtidspension.

På det sättet har det gamla systemet stängt ute människor från arbetslivet. I Socialdemokraternas förtidspensioneringssystem var det väldigt lätt att förpassas ut från arbetslivet, men det var väldigt svårt att komma tillbaka till arbete igen.

Det har också – det glömmar man ibland – varit farligt att gå till exempel en folkhögskolekurs i engelska, skapande dramatik eller ekologisk trädgårdsodling. Då kunde sjukersättningen dras in. Därför vågade de flesta inte prova på någon form av utbildning eller studier. Jag tycker tvärtom, att till exempel en folkhögskolekurs kan vara ett första steg på väg tillbaka till aktivt arbete.

Men, herr talman, från och med nästa år får omkring en halv miljon förtidspensionärer möjlighet att prova att öka arbetstiden och prova att studera. Det handlar, som vi har hört, om ett helt frivilligt erbjudande. Det handlar om att kunna arbeta eller studera utan att mista sjukersättningen, att försöka att arbeta mer men att kunna gå tillbaka om det blir för svårt, att kunna tjäna lite mer pengar men ändå få behålla en del av sjukersättningen.

Med det här förslaget öppnar vi alltså möjligheten för alla dem som blev förtidspensionerade med det gamla systemet att försöka arbeta igen. Det blir naturligtvis – det får upprepas eftersom oppositionens negativa ton kan lura oss att tro något annat – inga försämringar för dem i den här gruppen som inte vill eller kan jobba igen eller som inte vill öka sitt deltidsjobb. Generösa möjligheter föreslår vi men inget tvång.

En person som inte har jobbat på flera år kanske vill pröva 10 eller 20 procents arbetstidsökning. En annan kanske vill jobba ideellt i en förening, i en styrelse till exempel. Men i dag vågar han eller hon inte ta emot ett öre i arvode, för då skulle det påverka sjukersättningen negativt.

Alla får alltså med det här förslaget möjlighet att försöka få en förbättring, men ingen riskerar någon försämring. De som inte har någon arbetsförmåga alls ska naturligtvis i fortsättningen ha sin sjukersättning utan försämring.

En annan glädjande sak, herr talman, med det här förslaget för mig som bor nära Danmark nere i Skåne och vet hur många människor som söker sig över gränserna är att de här reglerna även kommer att gälla de förtidspensionärer som antingen arbetar eller väljer att studera i ett annat nordiskt land. I Skåne är det i allra högsta grad aktuellt med sådana aktiviteter i Danmark, men det gäller även gränsen till Norge i Värmland och gränsen till Finland. Det här är ett led i den utveckling mot minskade gränshinder mellan nordiska länder som vi hoppas mycket på i fortsättningen.

En del kan tycka att det är orättvist att just förtidspensionärer ska vara garanterade en sjukersättning i botten fram till 65 år även om de blir piggare. Men den – om vi nu ska kalla den så – orättvisan måste vägas mot dagens system där människors vilja att börja jobba verkligen motarbetas av reglerna. Man skulle också kunna säga att den här reformen är en sorts ursäkt till dem som inte fick den hjälp de behövde under många år.

Jag förstår inte riktigt Socialdemokraternas skepsis mot det här förslaget och inte heller den övriga oppositionens. Vi har redan hört att ni i er motion skriver att ni ser den här åtgärden som ett tillfälligt försök och vill göra en särskild utvärdering efter tre år. Regeringen följer alltid upp utvecklingen av lagar och regler. Bland annat Riksrevisionen gör olika mycket grundliga utvärderingar. Så varför ska just denna reform vara ett tillfälligt försök?

Jag tycker inte att svaren tidigare har varit tillräckligt tydliga. Jag hoppas att ni under den här debatten kan svara klart på varför ni använder de här formuleringarna. Kommer ni att ta bort eller försämra den här reformen? Kan de förtidspensionerade vara trygga i att ni inte tar ifrån dem den här möjligheten? Kan vi i dag, antingen efter mitt anförande eller i debatten med ministern, få ett tydligt svar från er på den frågan så blir vi glada.

Herr talman! Vi i Folkpartiet är väldigt glada över att vara med om att arbeta fram och besluta om en sådan mänsklig reform som uppmuntrar fler människor att pröva sina vingar utan att de förlorar sin trygghet.

Bifall till utskottets förslag och förslaget i propositionen!
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunnar Axén, Lars-Arne Staxäng, Mikael Cederbratt och Marianne Watz (alla m) samt Fredrick Federley (c) och Lars Gustafsson (kd).

Anf. 19 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Det finns några särskilda tillfällen i riksdagsarbetet då det på ett speciellt sätt känns glädjefyllt att få stödja ett betänkande. I dag är det ett sådant tillfälle. Förslaget att möjliggöra för personer med sjukersättning att få pröva ett arbete utan att riskera sin ersättning är både en möjlighet och ett erkännande. Den nya möjligheten är att inte längre sitta fast i ett permanent utanförskap. Erkännandet är ett officiellt besked att samhället inte fullt ut gav alla människor det stöd och den hjälp som borde ha getts.

Vi kristdemokrater har med alliansregeringen all anledning att glädja oss över att människor genom detta förslag ges möjligheter till återuppriktelse och stärkt självtillit genom ökad delaktighet i samhälle och arbetsliv utifrån egna förutsättningar.

Herr talman! Jag skulle kunna berätta om människor jag har mött och känner som borde ha fått chansen från början men inte fick den. Jag kan nämna Kalle – han heter inte så egentligen – som inte fick hjälpa till på en pizzeria utan i stället hamnade på en parkbänk när vädret var bra och på den offentliga toaletten när det regnade och var kallt.

Jag kan också berätta om medarbetaren i handikappföreningen som riskerade sin ersättning genom att få en liten slant för sitt deltidsuppdrag.

I Sundsvalls Tidning kan man i dag läsa om Kenth som vid 52 års ålder, efter 16 år som förtidspensionär, har börjat jobba på försök med risk för att mista sin sjukersättning. Han har med nuvarande regelverk problem med att kunna delta i arbetslivet.

I tidningen står följande: För några veckor sedan kunde jag börja jobba igen på försök, efter 16 år som förtidspensionär. Det känns fantastiskt bra, även om jag inte orkar så mycket.

Lite längre ned skriver man: Kroppen är inte med mig riktigt, men om jag bara jobbar tre fyra timmar per dag eller kanske bara två timmar ibland känner jag mig ändå så otroligt nöjd efteråt. Jag har bidragit med något, och det är en skön känsla.

Ännu längre ned säger han om att inte kunna gå ut i arbetslivet: Man klättrar nästan på väggarna och träffar aldrig någon människa.

Sedan har Försäkringskassan fått kommentera. Chefen för Försäkringskassan i Västernorrland Ann-Kristin Munter säger då att hon ser en tendens till att antalet förtidspensionärer som vill börja jobba har ökat. Debatten och regeringens politik har bidragit till detta.

Som kristdemokrat kunde jag nästan säga: Halleluja!

För oss kristdemokrater är det viktigt att se den enskilda människan som förslagen gäller. Det är därför ibland med upprördhet som man kan notera ett stelbent regelverk mest lämpat för politiska låsningar och myndighetsutövning. Det borde vara varje regerings och riksdags uppgift att organisera samhället utifrån ett medborgarperspektiv för att värna medborgarnas rätt till stöd och hjälp och möjlighet att erhålla dessa.

Vi känner alla till en valslogan som hette Alla ska med, så enkelt är det! Men det var inte enkelt för alla. Däremot var det omöjligt för många. Nu när alliansföreträdarna vill göra det möjligt för fler att delta i arbetslivet, att få känna delaktighet och tillfredsställelse av en egen försörjning vill tyvärr oppositionspartierna att detta ska vara ett försök och grundligt utvärderas efter en tid. Den tidigare regeringen har haft många år på sig att utvärdera den förda politiken för personer med så kallad förtidspension. Detta betänkande, herr talman, är ett resultat av allianspartiernas utvärdering av den förda politiken för förtidspensionerade.

Herr talman! Detta är ett av de få tillfällen då utskottet och riksdagen kunde ha sagt ett unisont ja till ett förslag som berör många människor under mindre lyckliga förutsättningar än de som vi i denna kammare har. Jag är övertygad om att vi på detta sätt gemensamt hade ökat både trovärdigheten och tilltron till riksdagen och dess politiker.

Med detta vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunnar Axén, Mikael Cederbratt, Lars-Arne Staxäng och Marianne Watz (alla m) samt Fredrick Federley (c) och Ulf Nilsson (fp).

Anf. 20 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! För många har det känts otryggt att ta steget från sjukersättning till arbete eller studier. Det handlar självklart om ekonomi och trygget, men också om att man är osäker på vad man orkar och klarar av. Tidigare har man inte vågat pröva med risk för att förlora sin ersättning.

Bakgrunden till att regeringen har lagt fram förslaget om att man med sjukersättning ska få arbeta, studera eller engagera sig ideellt utan att rätten till sjukersättning någonsin kommer att överprövas är alliansens absoluta löfte.

I dag kommer en förhoppningsvis enig riksdag att bifalla den proposition som regeringen har lagt fram och som innebär att det för alla de 430 000 personer med permanent ersättning beviljad före den 1 juli i år ska vara möjligt att arbeta, studera eller engagera sig ideellt med bibehållen rätt till sjukersättning. Förslaget är generöst. Det är flexibelt, men samtidigt tryggt.

Även de som inte omfattas av de särskilda reglerna kommer att få förbättringar. Alla som har sjukersättning beviljad efter den 1 juli eller

aktivitetsersättning kommer att kunna arbetspröva med sjukersättning under tolv månader i stället för dagens tre.

Det här är ett förslag som ursprungligen kommer från Fontänhusen, en organisation som gör ett jättestort arbete med att hjälpa sina medlemmar att finna ett arbete att gå till eller daglig sysselsättning. Men orkar jag inte arbeta, orkar jag inte studera eller ens engagera mig ideellt ska jag självklart vara trygg med att jag har min sjukersättning precis som tidigare, och ingen kommer att ifrågasätta detta. Förslaget handlar om att ge alla dem som kan och orkar en ny chans. Det kan bli en vändpunkt som många efterfrågar.

Jag vill bara visa upp dagens Aftonbladet som med stora rubriker skriver: Det nya sjysta Sverige.

Herr talman! Vi har en skuld till de hundratusentals människor som har fått förtidspension, i många fall mot sin vilja. Vi har alla exempel på detta. Samhället har inte alltid funnits till för dem när de har behövt. Tiden har bara gått. Sjukskrivningar har förlängts. Eftersom det tidigare, som vi har hört, också var obligatoriskt att prövas mot förtidspension inom ett år var risken för permanent utanförskap stor.

Riksrevisionen har i en rapport kallat detta *Förtidspension utan återvändo*. Endast 1 procent kom tillbaka till arbetsmarknaden. För den enskilde blir läget många gånger katastrofalt med en ersättningsnivå på 64 procent. Man fick ingen del av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Man fick ingen del av arbetslivsinriktad rehabilitering och, det värsta av allt kanske många tycker, det var ett sakligt skäl för uppsägning. Det var tack och adjö.

Herr talman! Jag sade i våras att jag ville träffa alla som hade permanent sjukersättning för att informera om möjligheterna att nu arbeta, studera eller engagera sig ideellt, men lika mycket för att lyssna och för att ta del av deras erfarenheter.

Hittills har 10 000 personer fått ett sådant erbjudande. Våldigt många av dem har tackat ja, och vi har träffats. Av dem jag har mött finns många som vill pröva att studera eller gå en kurs. Jag fick i dag ett brev. Vi kan kalla henne för Kajsa. Hon skriver att hon har 50 procents sjukersättning, och hon drömmer om att vidareutbilda sig – inte för att hon kanske kommer att jobba mer, men hjärnan vill ha mer än vad kroppen orkar med. Kommer de nya reglerna att hjälpa henne så att hon kan få studera med sjukersättning? Jag säger redan nu till Kajsa, innan hon får svaret från mig: Ja, välkommen tillbaka.

En yngre kvinna frågar om hon med de nya reglerna kan få studera på universitetet och slutföra sin utbildning med sjukersättning. Självklart får hon det. Det kan vara hennes möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Hon kan till och med få starta eget.

Andra vill engagera sig ideellt. Lena har frågat mig om jag känner till någon organisation där hon kan göra en mindre insats då och då när hon känner att hon kan. Hon saknar vänner, och hon vill göra något meningsfullt.

Att kunna studera eller engagera sig ideellt har vänsteroppositionen inte ägnat några meningar åt. Det har bara handlat om arbete. Det finns mer än lön och pengar. Det handlar om engagemang och att känna sig behövd.

Regeringen har också infört nyfriskjobb som gör att arbetsgivarna nu slipper dubbla arbetsgivaravgifter när de anställer någon som har varit långtidssjukskriven eller har haft sjukersättning. Vi har också ökat anslaget till lönebidrag. Vi har tagit bort den förra regeringens medfinansiering, som gjorde det dyrare för arbetsgivare att anställa människor med lång sjukhistoria. Med de nya reglerna behöver arbetsgivaren inte heller betala sjuklön. Allt detta sammantaget sker för att underlätta en möjlig återgång till arbete för dem som orkar och kan.

Vi kommer att arbeta vidare med ytterligare förslag för att ge stöd och hjälp för återgång i arbete. Redan nu pågår försök med jobbcoacher för långtidssjukskrivna. Försöken ska byggas ut. Jag är övertygad om att många, när hälsan så tillåter, vill försöka att arbeta efter förmåga. I en undersökning gjord av Försäkringskassan svarar 10 procent med sjukersättning att om de får stöd och hjälp skulle de kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Herr talman! Olle är busschaufför. Han har 50 procents sjukersättning. Han har berättat för mig att han tvingas säga nej när arbetsgivaren frågar om Olle kan ta en extra körning någon gång då och då i månaden. Olle har inte vågat, även om hälsan den dagen skulle ha medgivit det. Risker har varit att med de regler som finns i dag skulle Olle helt plötsligt bli klassad som arbetsför. Då skulle han bli av med sin trygga inkomst.

I dag är människor självklart rädda att riskera hela sin försörjning och hela sin trygghet. Den risken vågar inte Olle ta. Men efter nyår kan han och många fler ta den extradagen, de extra timmarna, utan att riskera sin inkomst. Tvärtom kommer Olle med 50 procents sjukersättning att kunna tjäna upp till 180 000 kronor per år utan att ersättningen alls minskar. Fribeloppet kommer dessutom årligen att räknas upp med inflationen.

Jag blir en aning orolig och fundersam när jag läser vad oppositionen skriver i sin motion med anledning av regeringens förslag. Det står att åtgärderna bör definieras som ett tillfälligt försök. Snälla, rara, gör inte dessa människor så oroliga. Vad jag ser ute på dessa möten är att en person reser sig i pressens närvaro och säger att de aldrig kan lita på politiker. De vill ha detta skriftligt.

Tala om för dem som har varit på dessa möten att det inte är ett tillfälligt försök. Vi ska sedan konstant följa upp hur saker och ting fungerar, men kalla inte detta för ett tillfälligt försök. Gör inte dessa människor oroliga. De har levt med oro och ängslan alldeles för länge. Det verkar ändå som att oppositionen har tagit till sig debatten i utskottet, och vi kan förhoppningsvis bli eniga i att vi inte kommer att ompröva denna sjukersättning och möjligheten för förtidspensionerade.

Herr talman! Oppositionen menar i en av sina reservationer att tydligt fokus ska läggas på individerna i rehabiliteringsarbetet. Men vårt arbete i regeringen har handlat om att skapa individfokus. Vi har gett Försäkringskassan möjlighet att köpa rehabiliteringstjänster från landstingen. Vi har satsat 3,4 miljarder kronor på tre år på förstärkt företagshälsovård och en rehabiliteringsgaranti med effektiv behandling. I höstens budget har vi avsatt en förlängning av sjukvårdsmiljarden. Vi satsar för nästa år 1 miljard kronor för att förkorta vårdköerna.

Vi har nyligen presenterat en lagrådsremiss som handlar om vårdval i primärvården med förslag som ökar patientmakten på bekostnad av poli-

tikermakten. Försäkringskassan tillsammans med Arbetsförmedlingen och Skatteverket etablerar medborgarkontor i landet på ett åttiotal platser. Myndigheterna finns till för individen, inte tvärtom. Aldrig har en regering haft så mycket fokus på att bygga broar mellan myndigheter och trygghetssystem.

Herr talman! Många har fått sjukersättning mot sin vilja redan efter ett år eftersom regelverket har varit sådant. Det bestämdes ofta över huvudet på den enskilde, som inte hade mycket att säga till om. Så blev det för många.

Som politiker har vi därför en skuld att betala tillbaka. Därför tar jag inte heller allvarligt på den kritik som har framförts från en del remissinstanser, men också här i kammaren, om att förslaget inte är försäkringsmässigt. Nej, herr talman, det är inte försäkringsmässigt. Det är jag helt medveten om. Förslaget är både generöst, flexibelt och tryggt. Så brukar inte en försäkring vara utformad. Anledningen till detta är uppenbar. Ingen ska behöva läsas ut från arbetsgemenskap, studier eller engagemang bara för att man har en nedsatt hälsa.

Förslaget som nu ligger på regeringens bord är helt frivilligt. Erbjudandet är en framgång för många som har önskat detta, men för dem som inte orkar och kan är detta naturligtvis helt frivilligt. Man har kvar sin trygga sjukersättning.

De allra flesta som har sjukersättning har en permanent nedsättning av sin hälsa. Men, herr talman, det får inte hindra en regering från att föreslå vägar tillbaka för dem som önskar och kan. Att låsa in människor på livstid och sedan inte erbjuda nycklar tillbaka är, herr talman, nog det mest inhumana jag som politiker har upplevt. Det sätter det här förslaget stopp på. Här måste alla goda krafter samverka. Jag säger till alla dem som orkar och kan och nu vill pröva: Välkomna tillbaka.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunnar Axén, Mikael Cederbratt, Lars-Arne Staxäng och Marianne Watz (alla m), Fredrick Federley (c), Ulf Nilsson (fp) och Lars Gustafsson (kd).

Anf. 21 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Det är positivt att socialförsäkringsministern har kommit för att delta i debatten. Men jag blir orolig därför att det ibland verkar som att ministern är döv. Jag pratade hela tiden i mitt inledningsanförande om hur viktigt det är att finnas med i ett socialt sammanhang eller att ha ett arbete att gå till. För mig är studier också en typ av arbete och ett socialt sammanhang. Början av mitt anförande handlade om det. Då får Cristina Husmark Pehrsson lyssna på vad vi säger.

Vi yrkar inte avslag på propositionen. Vi vill gå längre. Därför blir det lite roligt när ni säger att vi kommer att riva upp beslutet. Vi har hela tiden sagt att vi vill ha en socialförsäkringsutredning där det kan bli breda politiska uppgörelser. Ni får inte fram denna socialförsäkringsutredning. Det som är ännu mer beklämmande är att vår statsminister lovade detta när han tillträdde för två år sedan. Vi har ännu inte sett några direktiv, och vi har ännu inte fått lov att delta, vilket skulle göra alla som lyssnar på debatten mer trygga i vilka system som ska gälla framöver.

Det är viktigt att tala om för alla som inte har en permanent sjukersättning att det blir lättare för Försäkringskassan att dra in den om man gör som Kalle eller, som ministern sade här, om man läser några timmar. För dem som har en tidsbestämd sjukersättning blir det enklare.

Jag tycker på ett sätt att det är bra att socialförsäkringsministern har en sådan tillit till våra myndigheter och alla tjänstemän. Den delas tyvärr inte av Centerpartiet och Fredrick Federley, för han inser att det kan bli problem för myndigheterna att tolka reglerna. Det är därför vi vill ha en utvärdering och en uppföljning.

Anf. 22 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Herr talman! De här reglerna är inte krångligare för någon. Det handlar att anmäla när man har en inkomst. Det är precis som man gör med bostadstillägget, och jag tror inte att Socialdemokraterna har velat ändra den regeln. Man ringer och anmäler när man har en ändrad arbetsinkomst. Konstigare är det inte.

Ingen skulle bli gladare än jag, Siw Wittgren-Ahl, om Försäkringskassan blir nedringd av människor som nu vill arbeta. Då lovar jag att se till att Försäkringskassan får resurser för att kunna klara detta. Om arbetsbelastningen blir så oerhörd av alla människor som nu vill tala om att de börjar arbeta och tjäna pengar skulle det vara en framgångssaga, som jag hoppas att Siw Wittgren-Ahl också kunde applådera.

Det är bara om man arbetar för inkomst som man ska anmäla till Försäkringskassan, inte om man studerar och inte om man arbetar ideellt.

Jag skulle vilja fråga Siw Wittgren-Ahl: Om ni vill gå längre, varför gjorde ni ingenting under tolv år?

Anf. 23 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är en lustig fråga. Det var ju faktiskt vi som föreslog att det skulle tillsättas en socialförsäkringsutredning, och det är därför vi tar upp det. Ni har inte kommit till skott. Vi förlorade valet så vi kunde inte tillsätta den, men det var vi som såg till att vi skulle komma överens.

För oss socialdemokrater är det viktigt med ett politiskt hantverk. Men jag har sällan sett så oskickliga politiker som den moderatledda regeringen och de moderatledda riksdagsledamöterna. Inte någon gång har man en dialog mellan partierna, utan man gör precis som regeringen har sagt. Det är därför ni i dag inte vill ta någon replik på ledamöterna från era stödpartier. Inte någon gång finns det en vilja till överenskommelse. Det viktigaste för oss är att ha individer och att man känner en trygghet i sin försäkring.

Jag vill bara fråga, eftersom Cristina Husmark Pehrsson säger att det är så tryggt: Vad säger ni till de 52 000 människor som inte kommer att ha en sjukförsäkring? Vi kommer ju att ha folk i Sverige i nutid som inte har en sjukförsäkring inom ett och ett halvt år. Det är skamligt. Det är sådana saker som vi vill undvika.

Socialförsäkringarna handlar också om solidaritet, men jag undrar om ni kan garantera människor den solidariteten. Vad gör ni nu med alla de människor som inte kommer att ha en sjukförsäkring i Sverige 2010?

Anf. 24 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:
Herr talman! Jag diskuterar 435 000 personers framtida möjligheter. Siw Wittgren-Ahl har ingenting att säga i denna debatt utan börjar prata om en rehabiliteringskedja.

Jag vill bara klart säga att vi har sagt att vi återkommer i höst med förslag om en jobb- och utvecklingsgaranti där de grupper som efter två och ett halvt år fortfarande är sjuka ska få individuell hjälp, stöd och statlig ersättning. Då tror jag att vi kan diskutera det som vi ska diskutera i dag.

Siw Wittgren-Ahl säger att vi ska visa solidaritet. Vad visade ni för solidaritet med 140 personer om dagen som förtidspensionerades? Vad visade ni för solidaritet med 435 000 personer som i dag har permanent utanförskap? Vad visade ni för solidaritet med 30 000 ungdomar med aktivitetsersättning? Vad visade ni för solidaritet med 85 000 personer som har tidsbegränsad förtidspension? Varför har ni inte gjort någonting?

Jag kan instämma i den utredning som ni själva tillsatte, Socialförsäkringsutredningen, där det står så här:

”Vad det i praktiken handlar om är att ersätta det hyckleri som i dag råder med en klar och tydlig ordning där de som är ansvariga kan stå upp för vad som gäller. Ingen av dagens många regler har lyckats hindra att hundratusentals människor har tillåtits lämna arbetslivet för gott utan att det förefaller ha gjorts någon egentlig prövning av deras arbetsförmåga.”

Det står i den utredning som ni själva har tillsatt. Lär av den, Siw Wittgren-Ahl!
(Applåder)

Anf. 25 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Jag begärde ordet när Cristina Husmark Pehrsson sade att hon inte hörde oss säga någonting om att det här var positivt. Jag upprepar därför vad jag började mitt inledningsanförande med: Att se alla människors förmåga och ta vara på den kreativitet som finns hos varje människa borde vara utgångspunkten för socialförsäkringspolitiken.

Det sade jag. Och det här förslaget innebär att de som har en permanent förtidspension får större möjligheter att komma tillbaka till arbetslivet. Jag sade också att det är bra.

Men det finns också problem. Att vi då lyfter fram några av de problem som vi ser i det här förslaget och kräver att det ska göras en utvärdering betyder inte att vi inte står bakom förslaget. Vi yrkar faktiskt bifall till den här propositionen. Att vi sedan vill gå ett steg längre och göra det tydligt i vissa delar är ett ansvarstagande.

Det är sant att det här gäller dem som har permanent förtidspension enligt de gamla reglerna. Men för dem som har tidsbegränsad förtidspension gäller andra regler. Vi har som utgångspunkt i vår politik att värna om alla grupper. Det kan innebära försämringar för den här gruppen, eftersom man nu ändrar vokabulären i bedömningen från ”väsentligt förbättrad arbetsförmåga” till ”förbättrad arbetsförmåga”. Det är en skillnad – eller hur, Cristina Husmark Pehrsson?

Anf. 26 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Herr talman! Vad jag sade var att jag hörde alldeles för lite om att man kunde studera och arbeta ideellt. Det som nämndes var arbete. Jag

menar att många i dessa grupper inte kommer att orka gå ut och arbeta och kanske inte hittar en arbetsgivare.

Då kan jag fråga Gunvor G Ericson: Varför gör ni ingenting för att stimulera arbetsgivare att vilja anställa? Varför säger ni nej till att arbetsgivarna ska slippa sjuklön? Varför säger ni nej till det dubbla jobbskatteavdraget?

Varför säger ni nej till medfinansiering? När regeringen tog bort medfinansieringen fick vi ett positivt pressmeddelande från Sveriges Kommuner och Landsting där de tackade oss för att vi nu tog bort risken för A- och B-lag.

Ni gör ju ingenting för att stimulera arbetsgivare att vilja anställa. Det behövs dessutom.

Vad jag säger är att ni är eniga, men ni fortsätter att kalla detta "tillfälligt försök". Det är det jag vänder mig mot.

Säg till alla som nu lyssnar: Det är inget tillfälligt försök. Vi ställer upp på regeringens förslag om att vi aldrig ska ompröva er rätt att få er sjukersättning oavsett hur mycket ni jobbar, oavsett hur mycket ni studerar, oavsett hur mycket ni jobbar ideellt. Sedan kan ni titta på detaljer och justeringar. Men säg att det inte är ett tillfälligt försök! Säg att det är permanent, och att det i så fall kan komma att justeras till det positiva!

När det gäller personer som har tidsbegränsad sjukersättning får de i dag bara arbetspröva i tre månader. Vi ger dem men också unga med aktivitetsersättning möjlighet att arbetsträna i tolv månader, med en del av ersättningen och med lön. Detta är ett förslag som jag är väldigt glad över att vi har arbetat fram, tillsammans med bland annat Fontänhusen. De har svårt att hitta arbetsträning på bara tre månader.

Anf. 27 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Jag har också varit på Fontänhusen och diskuterat med personer där. Jag tycker att det är bra att de får möjlighet att börja arbeta.

Men Cristina Husmark Pehrsson svarade inte på min fråga om skillnaden i bedömningen mellan "väsentligt förbättrad" arbetsförmåga och "förbättrad". Det är en distinktionsskillnad där som gör att det framöver blir en hårdare bedömning. Nu handlar bedömningen om "förbättrad" arbetsförmåga i stället för om "väsentligt förbättrad".

När det gäller Miljöpartiets politik kan jag tala om för Cristina Husmark Pehrsson att vi i vårt budgetförslag har en sänkning av arbetsgivaravgifterna för småföretagare med 10 miljarder. Vi vill alltså sänka för att skapa fler jobb i små och medelstora företag. Det är en politik som vi står för.

Vi har sagt att vi står bakom de två första stegen i jobbskatteavdraget, som gäller inkomstskatter, men att det också är rimligt att se över skattesystemet i dess helhet i stället för att plöttra hit och dit. Vi har krävt en utredning av skattesystemet. Det är inte rimligt att det är olika skatt för den som är pensionär och för den som har arbete, och där skapar ni ännu större skillnader med ert förlängda jobbskatteavdrag. Vi tycker också att det är rimligt att människor som tjänar mer än 30 000 betalar statlig skatt.

I mitt tidigare replikskifte med Gunnar Axén tydliggjorde jag noga vad som faktiskt står i motionen: Vi tar ansvar för att utvärdera, följa upp och förbättra om det behövs. Det är utgångspunkten för vårt krav om

utvärdering, och det tycker jag är ett rimligt krav som ni också borde ställa upp på.

Anf. 28 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:
Herr talman! Jag får inget svar – jag hoppas att jag får det av Vänsterpartiet sedan – på om ni tar tillbaka talet om tillfälligt försök. Men jag får acceptera det.

Helt plötsligt börjar Gunvor G Ericson prata om pensionärer. Det kan vi också göra, och det kommer vi säkert att få många diskussioner om. Till exempel skulle jag gärna ha tagit upp att äldre över 65 har dubbelt jobbskatteavdrag till skillnad från dem som är yngre, om nu Gunvor G Ericson hade velat diskutera det. Men jag fordrar inget svar om er syn på detta nu, utan den diskussionen får vi ta sedan.

Gunvor G Ericson pratar ofta om Socialförsäkringsutredningen. Vad ska vi då säga till alla de människor som är sjuka och inte får hjälp eller rehabilitering, till de 435 000 personerna med förtidspension? Jag talade om några som nu kan få börja arbeta, och Lars Gustafsson nämnde också någon. Till dem verkar Gunvor G Ericson vilja säga: Nej, jag är ledsen, men det viktiga är att vi politiker kommer överens, så nu gömmer vi det här i en utredning som kan ta fyra eller fem år – men håll ut, för om fem år kanske du kan få börja arbeta eller studera!

Jag tycker att vi är skyldiga de här människorna att agera nu. Jag kan inte gömma den här viktiga frågan i en utredning.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 9 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

8 § Frågestund

Anf. 29 ANDRE VICE TALMANNEN:
Vi övergår nu till veckans frågestund. Jag ber att få hälsa statsråden välkomna.

Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag ska rikta min fråga till finansmarknadsminister Mats Odell. Vi har konstaterat att det under två år, 2006 och 2007, gjordes fastighetsaffärer i Sverige till ett värde av ca 400 miljarder kronor. Det är delvis okänt till vilken belåningsgrad affärerna genomfördes. Men vi vet att många affärer gjordes med belåning upp till 100 procent, bland annat med isländska och norska bolag.

Nu är det stiltje på marknaden, och inga storaffärer har genomförts på en tid. Vi har sett att fastighetsbolagen i sina bokslut för tredje kvartalet värderar sina tillgångar till samma värde som vid årsskiftet. Detta kan man tycka är något optimistiskt med tanke på den finansiella oron och krisen och rådande lågkonjunktur. Vi har även sett att Riksbanken i sin senaste stabilitetsrapport som publicerades i juni anger att risken för prisnedgångar på marknaden för kommersiella fastigheter är stor.

Jag skulle vilja ha finansmarknadsministerns bedömning av hur tillståndet i den svenska fastighetsbranschen är.

Anf. 31 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det är en svår fråga som Sven-Erik Österberg riktar till mig. Jag kan inte göra någon annan bedömning än den som våra myndigheter gör. Regeringen gör inga prognoser över fastighetsbranschens utveckling.

Jag läste Konjunkturinstitutets prognos. Där skriver man att man inte tror på något stort ras när det gäller fastighetsvärden. Man tror på en nedgång på ca 10 procent.

Den fråga som Sven-Erik Österberg tar upp är egentligen en fråga för styrelserna i dessa företag och för deras revisorer och naturligtvis för de banker som har lånat ut pengar. Jag förutsätter att dessa parter tar sitt ansvar och ser till att det finns tillräckliga säkerheter.

Anf. 32 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Mot bakgrund av, som jag sade inledningsvis, att vi vet att flera av affärerna har gjorts med nästan 100-procentig belåning, bland annat med isländska bolag, och med tanke på den rapport som Riksbanken faktiskt gav ut i juni där man flaggade för att det kunde bli större prisnedgångar på marknaden och med tanke på att fastighetsbolagen faktiskt har samma värden i sina bokslut tredje kvartalet som de hade vid årsskiftet skulle jag med anledning av krisen vilja förnya och identifiera min fråga djupare.

Gör regeringen någon speciell insats för att bevaka detta extra noga? Eftersom vi har erfarenhet av fastighetskriser tidigare i början av 1990-talet och vet vilka följder de får är det viktigt att ha en hög beredskap. Hur ser finansmarknadsministern på detta?

Anf. 33 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Man kan absolut inte jämföra dagens situation med den som gällde i början av 1990-talet. Under slutet av 1980-talet hade vi en situation i Sverige med en otrolig spekulationsekonomi som blåste upp

bubblor på både fastighetsmarknaden och marknaden för värdepapper. Den byggde på att vi hela tiden hade en inflation.

Fastighetsmarknaden på den tiden karakteriserades av väldigt låga direktavkastningar. I stället var det en värdestegring som hela tiden drev marknaden. När den upphörde kom den kris som innebar att man hade ett fall på i genomsnitt 50 procent på fastighetsvärdena.

Nu har vi en sund fastighetsmarknad såtillvida att man utgår från en direktavkastning. Det som vi nu ser är något sjunkande genomsnittliga priser beroende på att man nu kräver en högre direktavkastning. Så det är egentligen en sund utveckling som vi ser, och min bedömning är att de svenska fastighetsbolagen är sunda och stabila och kommer att klara detta.

Gränshinder mellan de nordiska länderna

Anf. 34 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Med anledning av att Nordiska rådet i går avslutade sin 60:e session vill jag börja med att uttrycka min uppskattning till ministerrådet och alldeles speciellt till samordningsminister Cristina Husmark Pehrsson som har stått i spetsen för detta arbete som ordförande.

Jag vill speciellt lyfta fram de förslag som nu antogs och som var ministerrådets förslag vad gäller klimat, energi, miljö och hållbarhet men också klimatvänliga transporter och samarbete på områden som fiske, jord, skog och livsmedel. Jag tycker att ministern har arbetat otroligt engagerat under denna tid.

Men på dagens DN Debatt kan vi läsa om gränshinder. Där står det ganska tydligt att det fortfarande är svårt för människor att flytta till, att arbeta i och att få samma sociala möjligheter i de olika nordiska länderna.

Därför vill jag ställa följande fråga till Cristina Husmark Pehrsson: Hur kommer regeringen att nu arbeta vidare för att riva de gränshinder som försvårar för människor?

Anf. 35 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Det är fantastiskt att få närvara när Nordens parlamentariker och ministrar sammanstrålar. Då ser vi vilken kraft som Norden har. Det tyckte jag var något som genomsyrade hela mötet i Helsingfors när vi alla samlades under rubrikerna: Globalisering, Konkurrens, Norden – en stark tillväxt i Europa. Allt arbete och budgeten fokuseras på detta.

Frågan om gränshinder är viktig i detta arbete. Om vi ska möjliggöra att Norden blir denna kraftfulla region handlar det mycket om gränshinder.

I år har vi tagit bort åtta gränshinder, och vi har öppnat en socialförsäkringsportal. Ole Norrback talar i artikeln på DN Debatt i dag, som frågeställaren tog upp, om vikten av att inte bara riva gränshinder utan att också se till att det inte uppkommer nya.

Anf. 36 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Precis som Cristina Husmark Pehrsson säger står det i artikeln att det gäller att det inte blir nya gränshinder.

Det är klart att det är oacceptabelt att sopbilar i Haparanda tvingas köra långa vägar i stället för att kunna åka direkt till Torneå.

Det skulle vara mycket värdefullt om vi kunde få höra några konkreta exempel på gränshinder som har tagits bort. Jag tror att många av oss skulle uppskatta att få höra ett eller ett par konkreta exempel.

Anf. 37 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Några exempel gäller samordningsnummer, gränsregion- al statistik, för att över huvud taget komma vidare, a-kassa från Danmark om man har deltidsarbete i Sverige och så vidare.

För dem som inte vet det är Ole Norrback ambassadör och ordförande i Gränshindersforum där det sitter en representant för varje land som ska titta just på gränshinder och rapportera direkt till statsministrarna.

Jag kan berätta att justitieministrarna i Norden nu har kommit överens om en skrivelse som skickas ut till samtliga departement om att man inte ska åstadkomma nya hinder. Detta kommer att gå ut till alla departement, och vi ska i hela Norden tala om hur vi ska se till att vi inte skapar nya hinder.

Det finns mycket mer roligt att berätta om detta. Det får jag göra en annan gång.

Folkhälsoaspekter på förtidspensionering

Anf. 38 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag har en fråga till sjukförsäkringsministern med anledning av den pågående debatten om reformen Från sjukersättning till arbete.

430 000 människor i arbetsför ålder förpassades i socialdemokratiskt oförstånd, möjligen av politisk lättja, på grund av oförmåga att arbeta till förtidspensionering. Jag skulle också kunna kalla denna politik för rå cynism eftersom förtidspensionering är en av de allvarligaste hälsoris- kerna som man kan utsättas för. Vetenskapliga undersökningar visar att en förtidspensionerad person löper sju gånger större risk att dö i förtid i förhållande till en person i samma ålder som arbetar.

Min fråga till statsrådet är därför hur hon ser på denna problematik just ur folkhälsoaspekt som ofta glöms bort i debatten.

Anf. 39 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Riksdagen har precis debatterat propositionen *Från sjuk- ersättning till arbete*. 435 000 personer som har permanent förtidspens- ion kan nu få arbeta, studera och engagera sig ideellt utan att rätten till sjukersättning över huvud taget förändras. Det är otroligt glädjande.

Till Finn Bengtsson kan jag säga att jag tycker att det har varit om inte rå cynism så i alla fall ett väldigt inhumant handlande, agerande, när man har låtit så många människor gå ut i förtidspension. Jag har också väldigt många bevis för att man mår dåligt av isolering och utanförskap.

Anf. 40 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Först vill jag tacka statsrådet för svaret.

Ja, sju gånger större överdödlighet är en stor problematik. Det är ett folkhälso medicinskt problem av allra största dignitet. Därför förundrar det mig att Socialdemokraterna bidrog till att 140 personer varje dag försattes i hälsovådlig förtidspensionering och att man inte hade någon konkret politik för det här. Dessutom visade siffror att knappt 1 procent under sin livstid kom tillbaka i arbete. Att man var försatt i förtidspensionering gjorde att tillståndet var ännu mer hälsovådligt och allvarligt.

Jag misstror inte Socialdemokraterna för att medvetet vilja detta men undrar ändå eftersom man när man följer debatten från talarstolen får höra att alliansregeringen och vi som backar upp dess majoritet här i kammaren har en förfärlig människosyn.

Kan statsrådet möjligtvis säga något om hur hon ser på hur människosynen kan diskuteras utifrån detta med att faktiskt vilja föra människor från ett ohälsosamt förtidspensionerande in i ett hälsosamt arbete?

Anf. 41 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! På en punkt vill jag vara väldigt tydlig: Det finns väldigt många personer i den här gruppen som behöver sin sjukersättning och som har en permanent nedsatt arbetsförmåga. Självklart ska de känna sig trygga i att de har sin sjukersättning.

Men det finns också väldigt många som behöver och vill komma tillbaka i arbete och som känner en oro och en ängslan. Psykiskt lider de mycket av att inte komma tillbaka. Som Finn Bengtsson sade är det bara 1 procent av dessa som kommer tillbaka – enligt Riksrevisionen.

Därför har regeringen avsatt 3,4 miljarder kronor till rehabilitering, förstärkta insatser och till satsningar inom sjukvården i kösammanhang. Dessutom gäller det en sjukvårdsmiljard och så vidare – detta för att på punkt efter punkt hjälpa de här personerna, också de personer som i dag är på gränsen till sjukersättning så att de inte hamnar där. Vi måste också med kraft hjälpa dem som känner att de orkar och kan så att de kan komma tillbaka. Men då handlar det också om stimulanser för arbetsgivare så att de vill anställa personer i den här gruppen.

Vårdnadsbidraget och jämställdheten

Anf. 42 AMINEH KAKABAVEH (v):

Fru talman! Jag skulle vilja fråga integrations- och jämställdhetsministern om inte ministern anser att vårdnadsbidraget minskar kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden och framför allt drabbar de kvinnor som har utländsk bakgrund och som är långtidsarbetslösa. Hur ser ministern på Sverige som i alla fall säger sig vara ett föregångsland när det gäller jämställdhet? Hur garanterar ministern denna så väldigt viktiga aspekt när det gäller kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden?

Anf. 43 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Det är ingen hemlighet att vårdnadsbidraget inte är en jämställdhetsfråga. Jag försöker gång på gång påpeka att det är en valfrihetsfråga.

Som jämställdhetsminister skulle jag självklart vara orolig om vårdnadsbidraget var utformat så att kvinnor som redan är ute på arbetsmarknaden skulle backa och gå tillbaka till hemmet för att ta hand om sina barn eller, om det finns ett arbete att få, att de inte skulle vilja ha det.

De få som har använt sig av vårdnadsbidraget har gjort det på precis det sätt som jag som jämställdhetsminister har önskat. Man har kunnat förlänga sin semester en bit eller kunnat vänta på en förskoleplats. På det sättet hoppas jag att fler kan använda vårdnadsbidraget.

Det är för tidigt att säga om några kvinnor har fastnat i hemmet. Det har inte gjorts någon utvärdering, och det är alldeles för tidigt att nu göra en sådan. Vi följer, som sagt, utvecklingen. Jag tror inte att 3 000 kronor är det som får kvinnor att lämna arbetsmarknaden och vara hemma med barnen.

Anf. 44 AMINEH KAKABAVEH (v):

Fru talman! Min fråga gällde inte bara att man lämnar arbetsmarknaden för att för 3 000 kronor i handen, som är fickpengar, vara hemma. Frågan är hur vi ska få de kvinnor som har fastnat i hemmet att komma ut på arbetsmarknaden.

Enligt Södra Sidan, en tidning som man läser i förorten där jag bor, har till exempel i Skärholmen och i Hägerstensområdet 35 kvinnor utnyttjat vårdnadsbidraget. Alla är de kvinnor med invandrabakgrund.

Detta säger väldigt mycket med tanke också på barnens pedagogiska och språkliga utveckling. Jämställdhetsperspektivet handlar inte bara om kvinnan utan också om barnen.

Anf. 45 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag håller med Amineh om att barnen behöver förskolan för att kunna utvecklas.

Återigen: Vårdnadsbidraget är på 3 000 kronor. Det kan inte kombineras med några andra ersättningar eller bidrag. Med de pengarna blir det väldigt svårt för många att stanna hemma. Jag tror att det finns kvinnor som redan utan dem skulle stanna hemma och som antagligen kommer att använda sig av de 3 000 kronorna.

Det är klart att vi kan tycka att det är fel att någon som ändå hade tänkt stanna hemma ska ha ersättning för det. Men från politiskt håll bör vi nog också sända signalen att kvinnor, precis som män, har rätt att välja den typ av liv som de vill leva. Det här är en valfrihetsfråga. Finns det kvinnor som väljer att vara hemma i tre år med sina barn ska de kunna få göra det.

Jag håller med dig om att förskolan är bra för barnen och hoppas att så många som möjligt ser till att barnen går till förskolan.

Frågestund

Frågestund

Anf. 46 LARS LINDÉN (kd):

Fru talman! Tant Linnea, 89 år och kraftigt senil sedan många år, fick inte sin novemberhyra betald. Det fanns inga pengar på kontot, sade man på banken. Det visade sig att Försäkringskassan för två år sedan upphörde med att till henne betala ut ett bostadstillägg på 3 500 kronor i månaden – detta efter 22 års utbetalningar.

Successivt tömdes hennes konto på alla pengar. Felet var att hon för två år sedan inte förstod att hon skulle ansöka om förlängt bostadstillägg. Försäkringskassan verkar inte ta ansvar för att undersöka varför en 87-årig kvinna helt plötsligt inte ansökt om fortsatt bostadstillägg.

Det räcker inte att skicka ett brev till en senil 87-åring som saknar anhöriga som kan tyda brevet. Bristfälliga regler hos Försäkringskassan ska inte känneteckna den goda äldreomsorg som vi i alliansen vill ska fungera i Sverige.

Vad avser ministern att göra för att sådant här inte ska hända?

Anf. 47 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Ja, det är många som under den senaste tiden inte i tid har fått sina utbetalningar. Jag har också fått försäkringar om att Försäkringskassan har arbetat kolossalt intensivt och satt in mycket extraresurser för att det inte ska bli på nämnda sätt.

Jag vet också att det när det gäller bostadstillägg för pensionärer är många äldre som inte ansöker. Därför har, vet jag, Försäkringskassan gått ut med en särskild informationssatsning riktad till alla så att man ansöker. Det är nämligen många som inte ansöker fastän de har rätt till det.

Just det exempel som Lars Lindén här tar upp är naturligtvis högst beklagansvärt. Jag kan inte svara för Försäkringskassans rutiner i detta fall men kommer att ta upp det som ett exempel när jag träffar Försäkringskassan.

Anf. 48 LARS LINDÉN (kd):

Fru talman! På Försäkringskassan säger de att de följer reglerna. De menar att det är vi i riksdag och regering som i så fall måste ändra reglerna.

Det är illa att man ska tjäna i stort sett 80 000 kronor på att den här kvinnan under två år inte har fått bostadstillägg. Alla hennes tillgångar är nu borta. Det upptäcktes när det inte fanns pengar ens till hyran.

Detta måste vi göra någonting åt eftersom Försäkringskassan anser sig följa reglerna och väntar på besked från oss här.

Anf. 49 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Naturligtvis uppkommer situationer som kanske inte många har tänkt på. Jag tycker att den här situationen är tankeväckande. Därför säger jag att jag kommer att ta upp den diskussionen med Försäkringskassan. Jag har inte fått några signaler om att detta inte fungerar.

Jag kan bara säga att Försäkringskassan har detta väldigt tydligt i sitt regleringsbrev – jag styr med budget, regleringsbrev och uppdrag till Försäkringskassan. Men som Lars Lindén vet är Försäkringskassan en

Reglerna för uppehållstillstånd för anhöriga

Anf. 50 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till migrationsminister Tobias Billström. Som vi alla vet är också Migrationsverket ett verk som följer reglerna och som tycker att vi ska ändra reglerna om de inte riktigt stämmer med det som från början var tänkt.

Jag undrar om det är på gång att ändra lagstiftningen när det gäller möjligheten för anhöriga att söka uppehållstillstånd inifrån Sverige i stället för att behöva åka till hemlandet. Jag vet att även Migrationsverkets generaldirektör håller med mig om att dagens situation är beklaglig. Jag tycker att den är absurd.

Nu i veckan har vi till exempel skickat tillbaka en ung kille som i två månader har suttit i förvar trots att han är gift med en svensk tjej och har rätt att få uppehållstillstånd i Sverige. Han har alltså i två månader suttit i förvar, och utvisningen kostar kanske 100 000 kronor för bara själva resan med eskort etcetera. Det första som mannen i fråga sedan kan göra är ju att söka uppehållstillstånd och komma tillbaka.

Jag skulle alltså vilja fråga migrationsministern om det finns några planer på att ändra lagen.

Anf. 51 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Vi har inte fri invandring till Sverige utan en reglerad invandring. Huvudregeln i det regelverk som finns säger att ett tillstånd ska vara sökt och beviljat innan inresa sker till Sverige. Av detta följer just den situation som Bodil Ceballos pekar på.

Nu har vi tillsatt en utredning, den så kallade Utvärderingsutredningen, som håller på att gå igenom utlänningslagen och titta på de här frågorna. Grundfrågan är: Är det praxis som behöver ändras, det vill säga att Migrationsverket självt kan ändra den praxis man i dag följer, eller är det lagstiftningen som behöver ändras?

Detta kommer Utvärderingsutredningen att lämna besked om nästa år när den är färdig med slutbetänkandet och överlämnar det till regeringen. Då är jag beredd att fortsätta diskussionen.

Anf. 52 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Problemet är att det finns undantagsregler, men enligt Migrationsverkets generaldirektör omfattas inte före detta asylsökande av de reglerna. Det finns alltså en möjlighet redan i dag att söka inifrån landet.

Jag har ställt frågan till riksdagens utredningstjänst varför inte före detta asylsökande omfattas av undantagsreglerna. Jag har fått till svar att det inte finns någonting i vare sig lagstiftning, förarbeten eller praxis som säger att de inte skulle omfattas av undantagsreglerna.

Jag vill peka på att vi också har oerhört stora kostnader. Förutom det lidande det innebär för de drabbade familjerna är det oerhört stora kost-

nader för svenska staten att ha människor i förvar ibland upp till ett år för att sedan skicka ut dem.

Det kostar väldigt mycket. Är migrationsministern verkligen beredd att ta den kostnaden också framöver?

Anf. 53 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Jag har i åtskilliga intervjuer sagt att jag tycker att det är angeläget att undvika orimligheter av den typ som Bodil Ceballos lyfter fram. Jag återvänder på nytt till grundfrågan: Handlar det om praxis, som Migrationsverket såsom självständig myndighet väljer att uttolka den lagstiftning som finns, eller handlar det om lagstiftning som behöver förändras?

Denna sak måste utredas i botten innan vi kan få ett klart svar. Migrationsverket följer och fortsätter uppenbarligen att följa den praxis som man har etablerat. Vill vi åstadkomma någonting annat måste vi i så fall fatta ett beslut i denna kammare om att ändra lagstiftningen.

Ska vi göra det måste vi först ha en utredning på bordet som klargör vad som egentligen gäller. Utvärderingsutredningen som nu sitter måste få en chans att titta på den frågan innan regeringen återvänder till kammaren med ett förslag om eventuella lagändringar. Det utgår jag från att Bodil Ceballos också tycker. Det är mitt svar.

Vildsvinsbeståndet

Anf. 54 PER LODENIUS (c):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till jordbruksminister Eskil Eriandsson.

Antalet vildsvin i Sverige ökar kraftigt. Lantbrukare och skogsbrukare drabbas av vildsvinens härjningar i skog och mark. Det är inte bara materiella värden som drabbas utan även exempelvis friluftslivet störs av ökningen.

Vildsvin är inte heller längre ett problem bara för de södra delarna av Sverige. I mina hemtrakter i Roslagen vid Norrtälje ställer också vildsvinen till med förödelse.

Jag vill höra av ministern: Hur ser du att man kan komma till rätta med problemen?

Anf. 55 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Riksdagen har bestämt att vildsvinen ska vara en del av den svenska faunan och vi ska ha dem i vår natur. Nu har de ökat i antal. Det innebär i sin tur att de ställer till med problem i trädgårdar och för jordbruket men också på offentliga platser som parker, kyrkogårdar och liknande.

Av det skälet har vi bett ett antal myndigheter att komma med förslag till vad som är möjligt att göra. De förslagen behandlas just nu i Regeringskansliet i avsikt att vi ska kunna lägga fram eventuella förslag för riksdagsbehandling mot slutet av detta år.

Anf. 56 PER LODENIUS (c):

Fru talman! Tack för svaret, jordbruksministern. Det ökade antalet vildsvin skapar också exempelvis trafikproblem med ett ökat antal olyckor och så vidare. Kan jordbruksministern se att man kan börja använda otraditionella metoder, exempelvis fällor eller andra saker, och inte enbart jakt med gevär?

Anf. 57 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Bland de förslag som vi har fått del av från de myndigheter som vi har begärt in svar från finns förslag om att ytterligare öka användningen av fällor. Samtidigt vill jag i den delen poängtera att det redan finns en godkänd fälla som är tillåten att använda. Det finns förslag om att använda belysning alla dygnets timmar när sådant behövs för att kunna jaga viltet. Detta är exempel på några av de förslag som vi just nu bearbetar på departementet och i Regeringskansliet.

Frågestund

Anf. 58 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Helt naturligt är det som nu debatteras här i kammaren och i medierna den finansiella krisen och ökningen i antalet varsel. Men det finns andra larmrapporter som också når medierna. Det gäller gifter i de varor vi använder. Det gäller allt från kläder, leksaker, elektroniska maskiner och apparater till de livsmedel vi äter. Det handlar inte enbart om gifter, utan det kan också vara bakterieangrepp och annat. Vi talar i dag om salmonella i grönsaker. För några dagar sedan var det fråga om bekämpningsmedelsrester i vin.

Jag undrar hur Eskil Erlandsson ser på detta. Livsmedelsverket tog ganska lätt på frågan om bekämpningsmedelsrester i vin fastän man vet att det är cancerogena ämnen, hormonstörande och reproduktionsstörande.

Jag skulle vilja höra jordbruksministerns ståndpunkt i frågan.

Anf. 59 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag har två principiella ståndpunkter att delge Carina Ohlsson i det här sammanhanget. Den första är att alla livsmedel ska vara sunda och säkra. Är de dessutom goda förstärker det bara nyttan av att äta.

Den andra är att därest man meddelar konsumenten att produkten som marknadsförs innehåller någonting, eller till exempel är ekologiskt framställd, ska den märkningen vara korrekt och ingenting annat.

Tyvärr förekommer det fusk på det området. Det är oacceptabelt. Det missleder oss konsumenter som vill ha möjlighet att välja eller välja bort.

Anf. 60 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Om vi går till just vindruvsodlingen vet vi att det där används väldigt mycket bekämpningsmedel. All produktion går inte till vin. Vin är det viktigaste. Det ska inte heller innehålla bekämpningsmedelsrester.

Nu kommer EU antagligen att genomföra ett stort skolfruktsprogram. Alla gränsvärden är inte satta utifrån barnens bästa. Hur jobbar jordbruksministern med den frågan så att inte bordsdruvorna, som också kan innehålla bekämpningsmedelsrester, tilldelas barnen gratis i våra skolor i EU och Europa?

Anf. 61 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! De saker som tas upp i frågeställningen är under behandling i alla delar av Europa på flera sätt. Ett av de sätt som de här frågorna är under behandling på är att alla livsmedelsmyndigheter i respektive medlemsstat i unionen hjälper den europeiska livsmedelsbyrån med upplysningar om rön som man gör när man undersöker livsmedel. Det gör man i alla de olika medlemsstater vi har i unionen.

Därest det framkommer någonting i någon del av unionen som inte är som det ska vara meddelas det omedelbart genom den europeiska livsmedelsbyrån alla andra medlemsstater. Jag tycker att vi har kommit en bra bit på vägen att garantera den sundhet och säkerhet som vi ska ha när vi talar om mat.

Lagen om åldersdiskriminering

Anf. 62 CURT LINDEROTH (m):

Fru talman! Jag önskar ställa en fråga till statsrådet Sabuni angående ett nytt EU-direktiv av den 2 juli i år mot diskriminering på grund av ålder.

Vi får från den 1 januari 2009 äntligen en lag mot diskriminering i arbetslivet på grund av ålder.

Enligt EU:s direktiv skulle den ha trätt i kraft 2003, men föregående regering förhalade den till över valet 2006. Nu är framför allt äldre människor förvånade och besvikna över att den nya lagen förbjuder könsdiskriminerande uttryck och diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion, funktionshinder, sexuell läggning samt till sist ålder, men bara i arbetslivet.

Min fråga till statsrådet är då: Kan våra äldre och yngre medborgare räkna med en fullständig diskrimineringslag denna gång, eller blir det några inskränkningar? Och kommer den relativt snart?

Anf. 63 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Fru talman! Under arbetets gång inom kommissionen har vi förordat ett brett diskrimineringsdirektiv. Det är det som vi har fått, och det välkomnar vi.

Att diskriminering på grund av ålder inte gäller på samtliga områden i samhället beror helt enkelt på att det inte fanns underlag för det. Det underlag som fanns från Diskrimineringskommittén handlade just om diskriminering på grund av ålder på arbetsmarknaden. Men när detta nya direktiv så småningom antas – för det är ännu inte antaget, och jag tror inte att det hinner antas under fransmännens ordförandeskap – är det tänkt att vi ska bereda frågan i vanlig ordning. Därefter återkommer vi med en proposition till riksdagen, som jag hoppas att riksdagen ska rösta igenom. Då kommer vi att kunna skydda mot diskriminering på grund av ålder också på andra samhällsområden.

Anf. 64 CURT LINDEROTH (m):

Fru talman! Det låter betryggande. Då hoppas jag att statsrådet påskyndar den här frågan så mycket som möjligt, så att det inte behöver ta sex år, som det gjorde med den andra lagen. Det är i alla fall 1,6 miljoner pensionärer i vårt land och ca 1 miljon ungdomar som i båda fallen är intresserade av en lag mot diskriminering på grund av ålder.

Jag får väl bara hoppas att Sverige nästa höst, under sin ordförandetid, kan sätta en fjäder i hatten för sitt arbete som ordförandeland.

Anf. 65 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Det är sannolikt att det blir vårt ordförandeskap som får anta direktivet, därför att Tjeckien inte har visat något större intresse av att jobba med frågan, vilket betyder att vi missar ett halvår. Men sex år ska det inte behöva ta.

Oavsett vilka orsaker som låg bakom den långa tiden för det förra direktivet, handlade det om att det var många fler frågor som skulle hantearas. Hela diskrimineringslagen skulle gås igenom. Den här gången är det ett mindre direktiv, så det ska inte behöva ta så lång tid. Men vi missar, som sagt, ett helt år genom att vi inte kan anta direktivet under fransmännens ordförandeskap.

Nordiskt skydd för arbetstagare vid konkurs

Anf. 66 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Odell.

Vi vet att läget på arbetsmarknaden är minst sagt skakigt. Varslen om uppsägningar duggar tätt. De ökar inte bara dag för dag utan också timme för timme. Inte nog med det, utan vi ser också att antalet konkurser ökar dramatiskt.

I går fick vi ta del av flygbolaget Sterlings konkurs, som strandsatte ca 10 000 resenärer, och det är ju beklagligt. Men det är inte bara resenärerna som drabbas utan också och inte minst personalen. Sterlings besked om konkurs kom också dagen före löneutbetalningarna till personalen.

Min fråga till Mats Odell är: Vilken beredskap och vilka åtgärder har regeringen för att skydda arbetstagarkollektivet när bolaget är danskt men många anställda bor i Sverige?

Anf. 67 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! I går kom Konjunkturinstitutet med sin senaste prognos. Vi befinner oss för närvarande i den kanske allvarligaste ekonomiska situationen på två tre decennier.

Sverige är ett land som står starkt på många sätt. Men vi är på inget sätt opåverkade av detta. Island, som också är det land som härbärgerar ägarna till det bolag som nu har gått i konkurs, har ju drabbats på ett helt annat sätt. De har en banksektor som är nio gånger landets bruttonationalprodukt.

Det finns lagar, regler och trygghetssystem som ska gälla i den här typen av situationer. Jag kan inte här från riksdagens talarstol utreda var olika medarbetare är försäkrade, men i Norden har vi ändå ett ganska tätt nätverk för att klara av den här typen av situationer för medarbetare vars arbetsgivare går i konkurs.

Anf. 68 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Tack för svaret. Det som oroar är naturligtvis att här är 1 100 personer utsatta för en konkurs, en konkurs som kom, om man får uttrycka sig så, direkt från klar himmel, eftersom det inte fanns några sådana tecken innan. Det här skedde bara på direkten. Och det är som

sagt inte otroligt att många av de Sterlinganställda bor i Sverige, men de tillhör ett danskt företag. Då är frågan hur de skyddas av systemet.

Har ministern något att säga till dem vars livssituation nu verkligen satts i gungning? De svenska anställda omfattas ju inte av den statliga lönegarantin, eftersom de är anställda i ett danskt företag. Det är just den här delen som det är så viktigt att man försöker förklara för alla dem som drabbas och vars livssituation nu onekligen sätts väldigt starkt i gungning.

Anf. 69 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det är alltid en stor tragik när ett fint företag går i konkurs och där många människor blir arbetslösa. Mitt intryck är dock att vi i Norden befinner oss på en plats på det här jordklotet där vi har bättre förutsättningar än vad man har på de flesta andra håll att klara ut sådant här. Jag kan inte exakt reda ut vilka olika försäkringar och arbetsmarknadsförsäkringar som skulle falla ut för anställda i utländska företag som har olika typer av villkor. Men jag vet att vår arbetsmarknadsminister är i diskussioner med den danska arbetsmarknadsministern, och jag hoppas att det kommer ut något av dessa som är acceptabelt för de inblandade.

Det är tragiskt, och jag beklagar att det här fina företaget har gått i konkurs. Jag hoppas att vi har ett skyddsnät som gör att ingen ska behöva drabbas på ett otillbörligt sätt.

Gårdsförsäljning av alkoholhaltiga produkter

Anf. 70 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Tack eller *kiitos*! Jag tänker vända mig till jordbruksministern. Som tidigare har nämnts har Nordiska rådet haft sin 60:e session i Helsingfors några dagar, och då var bland andra jordbruksministern där.

Det finns mycket att lära sig av vårt östra grannland Finland, inte bara vad gäller utrikes- och säkerhetspolitik utan också när det gäller frågan om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga produkter. Till skillnad från Sverige har man i Finland möjligheten att på gårdar sälja lokalt framställda alkoholprodukter, någonting som vi också önskar i Sverige. Nu råkar vi veta att jordbruksministern har varit i Skåne för att presentera idéer kring detta och också öppna för möjligheten till gårdsförsäljning i Sverige. Skåne är ju ett väl valt område att vara i.

Mina frågor till jordbruksministern är: Hur togs det emot när man presenterade tankarna på att vi skulle kunna ha gårdsförsäljning av alkoholhaltiga produkter i Sverige av näringen och inte minst av kommande vinbönder? Och tror jordbruksministern att vi under den här mandatperioden kommer att öppna för möjligheten till gårdsförsäljning även i Sverige, inte bara i Finland? *Kiitos*!

Anf. 71 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Frågeställningen besvaras nästan av sig själv. Det är klart att den som tillverkar och producerar någonting är intresserad av att finna bästa möjliga marknad för den produkt som produceras i en verksamhet.

Hur har då regeringen hanterat den här frågan? Jo, just nu sitter en utredning som bland annat har till uppgift att se på möjligheterna att intro-

ducera den försäljning som är ganska vanligt förekommande i andra delar av Europeiska unionen. Utredningen om vad i lagstiftningen vi behöver ändra på om vi eventuellt ska införa denna möjlighet också i Sverige kommer, om inte minnet sviker mig, att presenteras mot slutet av det här året.

Anf. 72 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Bara kort: Vi kan väl avslutningsvis konstatera att vi har mycket att lära av vårt östra grannland Finland. De är före oss på en del områden, eller hur, jordbruksministern?

Anf. 73 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Förhoppningsvis har vi också någonting att delge våra grannar, även finnarna.

Könskvotering till bolagsstyrelser

Anf. 74 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Fru talman! Norge har sedan två år en lyckad lagstiftning om att minst 40 procent av vardera könet ska vara representerade i de stora bolagens styrelser. Varför föreslår inte Sveriges jämställdhetsminister en sådan lagstiftning? Delar jämställdhetsministern min uppfattning att det är en rimlig strävan att öka andelen kvinnor på ledande poster? Och på vilket sätt kommer jämställdhetsministern att bidra till att så också sker inom en rimlig framtid?

Hur ser landets jämställdhetsminister på regeringens ansvar för att det råder jämlikhet i hela samhället, även inom näringslivet?

Sedan Norge införde kvotering i bolagsstyrelser har andelen kvinnor i dessa styrelser gått från ca 7 procent 2003 till 40 procent i dag. Visar inte detta, statsrådet Nyamko Sabuni, att handling gör nytta? Kan Norge så borde vi i Sverige också kunna.

Anf. 75 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp):

Fru talman! Min uppfattning är fortfarande att kvotering inte är rätt väg att gå för att uppnå jämställdhet. Framför allt finns det många viktigare områden att få jämn könsfördelning på för att förbättra jämställdheten i samhället än just börsbolagens styrelser.

Skulle jag värna någon skulle jag säga att jag hellre ser kvinnor i ledningsfunktioner, till exempel chefer med resultatansvar, som kan bevisa för företagen vad de går för och därmed göra sig gällande för att också sitta i styrelserna. Som det nu ser ut i ledningsfunktionerna har vi en lägre andel kvinnor där än i börsbolagens styrelser.

Min utgångspunkt är att problemet är mycket större än börsbolagens styrelser. Vi behöver andra åtgärder för att komma åt problemen än kvotering till bolagsstyrelserna.

Anf. 76 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Fru talman! Kvoteringen fungerar mycket väl i Norge. Det finns det starka belägg för. Tycker inte Sveriges jämställdhetsminister att det är

bra att titta på Norges goda erfarenhet? Där har man gått från 7–40 procent på bara fem år.

Jämställdhetsministern kanske tycker att det är bättre att vänta i 158 år. Det är vad det enligt *Ekonominyheterna* skulle ta att få en jämn könsfördelning om inget alls görs. 158 år motsvarar ytterligare 39 mandatperioder.

Politiska beslut påverkar och gör skillnad. Det har vi sett förut i jämställdhetsfrågan.

Folkpartiet var en gång ett av de drivande partierna för kvotering. Då handlade det om att införa pappamånad, det vill säga vikt tid för papporna, i föräldraförsäkringen.

Men nu när det behöver göras andra insatser och få näringslivet mer jämställt – och Folkpartiet sitter i regeringsställning – backar jämställdhetsminister Nyamko Sabuni och Folkpartiet.

Anf. 77 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Vi har kommit ganska långt på vägen när det gäller jämställdhet i vårt samhälle. Den utveckling vi kan se har vi inte åstadkommit med hjälp av tvingande lagar. Den har vi åstadkommit med hjälp av politik och regelverk som ger förutsättningar och möjligheter för såväl kvinnor som män att kombinera yrkesliv och familjeliv. Den har också gett jämställdhet på andra områden.

Det är precis i den andan och traditionen jag kommer att fortsätta arbeta. Jag anser att reformer ska ge förutsättningar och inte att vi ska ha tvingande regler.

Man säger att det har lyckats i Norge. Ja, samhällena består av 50 procent män och 50 procent kvinnor. Lagstiftar man om kvotering kan man kvotera på vilket område man vill. Då kan man lyckas få de 40 procent som Ann-Christin Ahlberg efterfrågar.

Problemet är inte att kvinnorna inte finns. Jag vill dock gå den väg som vi av tradition alltid går, det vill säga att med hjälp av familjepolitiken och arbetsmarknadspolitiken skapa förutsättningar.

Tittar vi till exempel på min generation har vi på chefspositionerna lika många kvinnor som män. Det betyder att när den generation som i dag leder våra företag går i pension kommer det att finnas plats och möjlighet också för kvinnor att inta både ledningsfunktioner och styrelseplatser.

Bostadsbyggandet

Anf. 78 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet tillika bostadsminister Mats Odell. Frågan rör bostadsbyggandet i landet. Boverket kom nyligen med en rapport där man pekar på det drastiskt minskande bostadsbyggandet i Sverige. Fram till 2009 kommer byggstarterna att minska med ca 40 procent jämfört med 2006. Under det första halvåret i år har det byggts endast 1 700 hyreslägenheter.

Hur ser den borgerliga regeringen på detta? Vilka åtgärder tänker man sätta in för att lösa problemet med det minskande bostadsbyggandet?

Anf. 79 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det minskande bostadsbyggandet hänger till allra största del ihop med den finanskris som vi för närvarande ser. När det gäller utbudssidan upplever byggföretagen att de färdigställda bostäderna inte får vare sig hyresgäster eller nya ägare. På samma sätt är medborgarna alltmer försiktiga. Man håller i plånboken och väntar tills man ser hur det går i den kanske värsta ekonomiska situation vi har haft på 20–30 år. Vi är dessutom på väg in i en lågkonjunktur. Ovanpå det har byggkostnaderna stigit radikalt under 2000-talet. Alla dessa tre saker gör att det byggs mindre.

Vad gör vi då? Det viktigaste är kreditåtstramningen som sker genom finanskrisen. Kammaren tog i går beslut om ett mycket omfattande program som vi tror kommer att innebära att vi börjar komma tillbaka till normalisering.

Anf. 80 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Vi får säkert höra statsrådet räkna upp några ytterligare förslag som han har. Från min och Boverkets horisont görs dock bedömningen att det minskande byggandet kommer att innebära att våra stora ungdomskullar inte kommer att ha möjlighet att flytta hemifrån.

Jag ställer frågan igen: Vilka konkreta förslag kommer den borgerliga regeringen att lägga fram för att bostadsbyggandet ska öka? Vi behöver fler bostäder så att ungdomar kan komma ut på bostadsmarknaden. Vi behöver också ha ett bostadsbyggande som möjliggör en större valfrihet för dem som vill bo.

Anf. 81 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag har haft glädjen att diskutera dessa frågor med Johan Löfstrand ett antal gånger. Han vet att jag kommer tillbaka till att det minskande byggandet i landet inte har börjat nu. Vi har haft en situation i 15–20 år där vi i Sverige, under socialdemokratiskt regeringsinnehav, har byggt ungefär hälften så mycket som våra nordiska grannländer. Vi har byggt hälften så mycket som i Norge, hälften så mycket som i Finland och nästan hälften så mycket som i Danmark. Det har resulterat i en ökande bostadsbrist.

År 2000 var det 62 kommuner i Sverige som pekade på att de hade bostadsbrist. År 2006, när ni slutade, var det 122 kommuner som hade bostadsbrist. Det är fundamentala problem på bostadsmarknaden som vår regering håller på att ändra på.

Samtidigt har vi nu gått rakt in i väggen rent ekonomiskt, både på kreditsidan och på efterfrågesidan. Under en sådan period är det inte möjligt att exempelvis komma tillbaka med subventioner. Det står still. Vi måste se till att det stabiliseras. Sedan kan bostadsbyggandet börja öka igen.

Anf. 82 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Vi vill leva, vi vill dö i Norden. Bland annat vill vi också arbeta inom Norden. Jag vill ställa en fråga till statsrådet Husmark Pehrsson angående integrationen i Öresundsregionen.

Vi skåningar vill gärna kunna arbeta i Danmark. Låt mig ta ett konkret exempel. Om någon från den fria arbetsmarknaden, till exempel en artist, en konstnär eller en musiker, arbetar i Danmark och tar ett extraknäck i Sverige drabbas den danska arbetsgivaren av de svenska sociala kostnaderna ovanpå den danska lönen. Detta är något som förhindrar mycket av integrationen.

Samtidigt har de danska arbetsgivarna i princip infört ett arbetsförbud för svenskar som gör så här. De åker ut från arbetsmarknaden.

Vad gör statsrådet för att öka arbetsmarknadsintegrationen i Öresundsregionen?

Anf. 83 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag kan lova Otto von Arnold att arbetsmarknadsministrarna arbetar hårt med att minska problemen över gränserna. Jag är nordisk samarbetsminister, och eftersom jag också kommer från Skåne blir jag ibland kallad Öresundsminister. Jag har naturligtvis fokus på gränshinder över huvud taget. Det gäller både Haparanda och Torneå, Eda kommun och Norge men också Öresundsregionen.

Jag kan också konstatera efter att ha rest runt och haft ett antal hearingar på dessa orter att det finns stora saker som måste åtgärdas lagstiftningsmässigt av respektive nations regering och parlament. Det handlar också om en del missförstånd som vi har kunnat synliggöra men även om att myndigheterna kan arbeta samman på ett bra sätt. Det sker inte minst i Grensetjänsten i Eda kommun.

Det här är viktigt. Jag lovar Otto von Arnold att vi arbetar intensivt med dessa frågor. Åtta hinder har redan försvunnit i år. Mer kommer det att bli. Jag vet att arbetsmarknadsministrarna har god kontakt med varandra. De framlade förresten ett stort arbete för något år sedan i Malmö.

Anf. 84 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Det var glädjande resultat. Jag hoppas att det går fort framåt.

För 611 år sedan hade vi Kalmarunionen. Då var det rätt lätt att åka fram och tillbaka över Sundet. Kan det vara så att EU-lagstiftningen på något sätt lägger hinder i vägen? Kan vi med hänvisning till Kalmarunionen och den ancienniteten ha någon form av särbehandling inom EU som gör det lite lättare?

Anf. 85 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag får ofta frågor om särbehandlingar. Ska man ha särbehandlingar innebär det att gränsdragningarna blir någon annanstans.

Vi har en utredning på gång där vi bland annat ska titta på hur skatten från Danmark ska fördelas i Sverige. Det är glädjande att den utredningen kommer. Det handlar mycket om de skånska kommunerna som ska kunna få ersättning för kostnaden för den service som de ska erbjuda.

Jag vet att det också är många som pendlar från Stockholm, så Stockholm ska också få del av detta i så fall. Många skånska kommuner tror att det bara handlar om Skåne.

På denna korta stund kan jag inte tala om allt som händer. Jag kan lova Otto von Arnold att det händer mycket. Det är information på skattesidan, på socialförsäkringssidan och på arbetsmarknadssidan. Det går inte tillräckligt fort, det kan jag hålla med om, men det är också svåra komplexa frågor.

Romernas integration i samhället

Anf. 86 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Sabuni.

Vid EU-toppmötet den 16 september behandlades ett meddelande om icke-diskriminering och lika möjligheter. I dokumentet finns ett avsnitt som behandlar romernas integration i samhället.

Efter Europarådets uppmaning 2007 visar kommissionens granskning att det finns en god uppsättning verktyg i fråga om lagstiftning, finansiering och samordning. Men vilka effekter det blir av dessa verktyg beror på medlemsstaternas engagemang och aktörernas förmåga att utnyttja dem fullt ut.

I Sverige beslöt den socialdemokratiska regeringen i september 2006 att inrätta Delegationen för romska frågor. Delegationen har nu arbetat i snart två år, och uppdraget för 2008 har bland annat varit att kartlägga kommunernas insatser, attityder och kunskaper om romer samt arbetsmarknadssituationen.

Det är bra att delegationen finns. Den gör sitt arbete och fyller en viktig funktion. Men regeringen har ett större ansvar än att bara förlita sig på delegationen.

Min fråga är: Vad gör ministern och regeringen för att vi ska vara ett land som visar engagemang i dessa frågor?

Anf. 87 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Fru talman! Det är sant som Helene Petersson säger att det finns lagstiftning och till och med resurser på plats. Alla länder kan arbeta mer när det gäller romernas situation i våra samhällen.

Romerna i Sverige har det problematiskt, men många andra romer i Europa har det mycket värre.

Vi bereder en proposition som ska läggas fram för riksdagen i mars nästa år. Vi höjer anslaget från dagens 10 miljoner till ungefär 14 miljoner. Det ska bli tillsammans 80 miljoner. Vi tänker satsa på alla nationella minoriteter och det som är allra viktigast för de enskilda grupperna.

Vad propositionen kommer att innehålla i sak kan jag inte berätta här och nu, men jag kan säga att vi sjudubblar anslaget för att kunna hjälpa romerna på ett bättre sätt än vi har kunnat göra.

Prot. 2008/09:23
30 oktober

Frågestund

Anf. 88 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Propositionen har ju aviserats att komma 2008, så den är förskjuten ett år. I 2009 års budget är det samma anslag som för 2008.

Europarådets rådgivande kommitté lämnade i november 2007 en rapport rörande Sveriges efterlevnad av konventionen. I rapporten konstateras att förstärkning av minoritetslagstiftningen dröjer och att exempelvis engagemanget på lokal nivå behöver förbättras. Kommittén uppmanar Sverige att skyndsamt gå vidare med förslag om stärkt minoritetsskydd.

Vi har också fått ta del av en rapport från Malmö stad om de romska barnens skolgång. Där pekar man på vikten av romska lärare, utbildningssituationen, utslutningen och diskrimineringen i arbetslivet.

Är det skyndsamt, fru minister, att med minoritetsskyddet avisera pengar 2010? Jag tycker att det är att skjuta frågan framför sig. Vi behöver snabba på och inte prioritera skattesänkningar utan prioritera romernas situation.

Anf. 89 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Fru talman! Vi prioriterar inte skattesänkningar. Som jag just har sagt kommer 80 miljoner att satsas på nationella minoriteter.

Det är tio år sedan vi undertecknade konventionerna. Det var den socialdemokratiska regeringen som undertecknade dem. Under alla dessa år har man lagt bara 10 miljoner för samtliga fem nationella minoriteter, trots att vi har känt till de problem som framför allt romerna har haft.

80 miljoner ska nu användas till att reformera hela politiken när det gäller nationella minoriteter. Politik tar tid att bereda. Vi lämnar en proposition nästa år. Sedan kommer vi att försöka få saker på plats till 2010.

Visst borde det ha påskyndats, men det är inte den här regeringen som har försenat arbetet för att förbättra situationen för nationella minoriteter i allmänhet och romerna i synnerhet.

Bostadspolitiken

Anf. 90 FREDRICK FEDERLEY (c):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Mats Odell.

Det råder ju ingen tvekan om att den socialdemokratiska regeringen totalt förstörde den svenska bostadsmarknaden. Vi kan se att många i min generation får köpa sin lägenhet svart om de vill få ett förstahandskontrakt, och vi vet att det produceras alldeles för lite hyreslägenheter.

Till detta har vi genom en kombination av reglerade hyror och ett högt pris på bostadsrätter fått ett starkt omvandlingstryck. Om vi inte kan komma till rätta med den här situationen riskerar vi att utplåna hela hyresbeståndet.

Omvandlingstrycket kanske minskar i någon mån nu när räntorna har varit lite högre och det kommer rapporter om att byggandet har minskat och att det finns en likviditet på hela marknaden.

Min fråga till statsrådet är: Vad ska vi göra för att komma till rätta med detta? Är statsrådet beredd att gå mer mot att marknadsanpassa hyresnivåerna för att få ett stopp på ombildningarna från hyresrätter till bostadsrätter?

Anf. 91 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag svarade på Johan Löfstrands fråga att den förda bostadspolitiken har lett till att Sverige har haft en mycket lägre byggnivå än vår omgivning.

Vad gör vi då? Vi har noterat att den gamla subventions- och regleringspolitiken har lett till hälften så mycket byggande. Därför måste vi bort från den. Vi har tagit bort en mängd subventioner. Vi försöker skapa stabila långsiktiga förutsättningar för dem som vill agera på bostadsmarknaden.

Vi inför en helt ny upplåtelseform – ägarlägenheter. Det finns i nästan alla länder utom Sverige. Det kommer att vara möjligt att producera ägarlägenheter från den 1 april nästa år.

Vi underlättar också för ägandet av hyresrätter. Det finns en utredning som tillsattes av Mona Sahlin och Michael Koch. Den har varit ute på remiss, och den bereds för närvarande i Regeringskansliet. Jag hoppas att vi ska få en bred uppslutning över blockgränserna; mycket talar för det. Det har skett en samling mot någon sorts mittpunkt som jag tror skulle kunna innebära betydligt bättre förutsättningar för att både producera och förvalta hyresrätter i framtiden.

Anf. 92 FREDRICK FEDERLEY (c):

Fru talman! Jag delar helt statsrådets uppfattning att vi inte ska återinföra subventioner på bostadsmarknaden. Jag tror att det är mycket av boven i dramat och att det har skadat den. Jag tror att bostadsbyggandet stannat av i väntan på att det ska komma nya subventioner, så den signalen till marknaden är oerhört viktig.

Jag tror också att det är bra om vi kan gå i riktning mot marknadsanpassning för att vi inte å ena sida ska försöka stimulera till produktion av nya hyresrätter medan man å andra sidan ser till att ombilda så snart man får möjlighet.

Med det skattetryck vi har i Sverige finns det ingen möjlighet att skapa sig en egen förmögenhet. När Anne Wibble var finansminister pratade hon om att ha en årslön på banken. Det är ju en dröm. Om man är riksdagsledamot med hög lön är det ju en dröm att kunna få ihop en årslön på banken. Genom att ombilda sin hyresrätt till bostadsrätt kan man göra det klippet.

Jag anklagar ingen för det, utan tycker nästan att det är en chans som man bör ta när man får den.

Jag är nöjd med statsrådets svar.

Anf. 93 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Att det sker så många ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter speglar bara det faktum som vi har kunnat konstatera, nämligen att det inte är tillräckligt attraktivt i Sverige att vare sig bygga eller förvalta hyresrätter.

Fastighetsägarna vill alltså sälja så fort som möjligt till sina hyresgäster.

Vi måste få samma situation som i andra länder och få upp bostadsbyggandet så att hyresgäster kan åka runt och titta på lediga lägenheter och välja och att det uppstår en prispress. Så är det i många länder. I Sverige har vi 230 000 människor i kö bara i Stockholm för att få tag i en hyresrätt.

Det krävs en omläggning av politiken. Jag är faktiskt förhoppningsfull.

Vi har den så kallade Malmömodellen. Där har hyresgäströrelsen tillsammans med det kommunala bostadsbolaget hittat en modell som innebär att man – ja, gärna det – marknadsanpassar. Det handlar om hyresgästernas egna preferenser. Över 180 olika funktioner mäter man, och man hittar fram till lösningar som gör att det både byggs mer och folk är mer nöjda.

Sjukförsäkringen

Anf. 94 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Jag möter nästan dagligen människor som antingen själva drabbats eller känner någon som drabbats av konsekvenserna av de regler som regeringen satt upp när det gäller sjukförsäkringen. Den behandling som många utsätts för kan man naturligtvis inte lägga de anställda vid Försäkringskassan till last.

Jag har ett par exempel på människor som direkt blivit drabbade. En kvinna i Örebro hade drabbats av bröstcancer och fick efter ett år beskedet att hennes ersättning skulle sänkas. Man kan ju föreställa sig den anställde på Försäkringskassan som får vara den som för fram budskapet. En man i Nora tvingades nyligen gå till socialtjänsten och söka socialbidrag för att han inte fått besked om sitt bostadsbidrag.

Jag undrar hur Cristina Husmark Pehrsson, som säkert förstod att frågan skulle ställas till henne, bemöter alla de människor som befinner sig i ungefär samma situation och som hon förmodligen också träffar.

Anf. 95 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! När jag läser Socialdemokraternas socialförsäkringsutredning och den analys som där gjorts, och som startade under Socialdemokraternas tid vid makten, kan jag konstatera att det sägs att gårdagens sjukförsäkring var ett hyckleri, att långtidssjukskrivning var som att gå ned i ett svart hål av väntan, att sjukförsäkringen tilläts bli en parkeringsplats för något som den inte var ämnad för och att förtidspension många gånger användes i stället för en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Allt detta står att läsa i Socialdemokraternas egen utredning om hur sjukförsäkringen fungerade tidigare.

Jag kan även konstatera att det inte fanns någon rehabilitering eller företagshälsovård, att människor fastnade under det första årets sjukskrivning, och efter ett års obligatorisk prövning blev man förtidspensionerad mot sin vilja och hamnade på 64 procent i ersättning. En procent kom tillbaka i arbete.

Detta har den nuvarande regeringen ändrat på. Att få vara fortsatt sjukskriven i ett och ett halvt år måste vara bättre än att bli förtidspensionerad.

Anf. 96 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Jag förstår att socialförsäkringsministern duckar för frågorna. Det är naturligtvis inte enkelt att svara på dem.

Jag skulle väldigt kort vilja läsa ur en krönika skriven av en kvinna som drabbats av bröstcancer. Hon skriver: Men jag fattar verkligen inte varför den som bara är vanligt sjuk skulle behöva mindre pengar än den som är jättesjuk.

Den frågan skulle jag gärna vilja ha svar på.

Anf. 97 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Lennart Axelsson vet att ingen av oss kan göra en bedömning. Det är läkarna och Försäkringskassan som gör det. Jag har inte hört att Socialdemokraterna skulle vilja ändra på de reglerna, att Lennart Axelsson ska gå in med synpunkter i enskilda fall. Vi varken får eller ska göra det.

Väldigt många blir i dag förtidspensionerade. Även jag kan räkna upp hur många som helst. 64 procent fick man i ersättning. Man hade ingen del i arbetslivsinriktad rehabilitering och ingen del i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det var ett sakligt skäl för uppsägning.

Jag kan inte acceptera att människor ställs utanför. Därför har vi bland annat satsat 3,4 miljarder kronor på rehabilitering och möjlighet till ytterligare ett och ett halvt års sjukskrivning med 75 eller 80 procents ersättning. Det är stor skillnad jämfört med 64 procent.

Anf. 98 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed har vi hunnit med 17 frågeställningar vid dagens frågestund. Vi tackar statsråden och de ledamöter som deltagit.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.04 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

SfU4 Från sjukersättning till arbete

Punkt 1 (Förbättrad arbetsförmåga)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

131 för res. 1

82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 20 c, 19 fp, 19 kd

För res. 1: 97 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 33 s, 19 m, 9 c, 9 fp, 5 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 3 (Utvärdering m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

131 för res. 2

82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 20 c, 19 fp, 19 kd

För res. 2: 97 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 33 s, 19 m, 9 c, 9 fp, 5 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 5 (Socialförsäkringsutredning)

1. utskottet
2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

131 för res. 4

82 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

För utskottet: 78 m, 20 c, 19 fp, 19 kd

För res. 4: 97 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 33 s, 19 m, 9 c, 9 fp, 5 kd, 3 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

10 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
2008/09:60 Säkra förare på mopeder, snöskotrar och terränghjulingar

11 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framstälts

den 29 oktober

2008/09:75 Omställningsavtal

av *Berit Högman* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:76 Motverkande av diskriminering i arbetslivet

av *Luciano Astudillo* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:77 Riksrevisionens granskning av styrningen av privat äldreomsorg

av *Eva Olofsson* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:78 Åtgärder mot spridning av förfalskade läkemedel

av *Ylva Johansson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:79 Bristen på vårdplatser i sjukvården

av *Ylva Johansson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:80 Vården för patienter med sällsynta diagnoser

av *Ylva Johansson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

den 30 oktober

2008/09:81 Varsel i Örebro län

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:82 Tågtrafiken på Ostkustbanan

av *Hans Stenberg* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:83 Demokratisk insyn i Posten AB under och efter den föreslagna fusionen med Posten Danmark

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:84 Forskningspengar till Södertörns högskola

av *Mikael Damberg* (s)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2008/09:85 Arbetsförmedlingens resurser för dem som står längst från arbetsmarknaden

av *Sylvia Lindgren* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Prot. 2008/09:23

30 oktober

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 november.

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 30 oktober

2008/09:183 Avstängning från Internet

av *Max Andersson* (mp)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:184 Utfasning av perkloretylen

av *Tina Ehn* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:185 Barnahus

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:186 Säkerhetspolisens arbete

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:187 Samarbete mellan näringslivet och kvalificerad yrkesutbildning

av *Fredrik Malm* (fp)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:188 Psoriasis – en allvarlig systemsjukdom

av *Lennart Axelsson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:189 Effekter av regeringens skattesänkningar

av *Lennart Axelsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:190 Tillsättande av Regelrådet

av *Agneta Berliner* (fp)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:191 Arbetsgrupper hos regeringen

av *Berit Andnor* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2008/09:192 Europeiska investeringsbankens stöd till SMF

av *Marie Weibull Kornias* (m)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:193 Utsläppsminskningar utomlands

av *Wiwi-Anne Johansson* (v)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:194 Luftförsvaret av Sverige med ensad flotta av JAS 39 Gripen

av *Allan Widman* (fp)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:195 Småskalig vedeldning

av *Sven Gunnar Persson* (kd)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:196 Kreditkrisen och småföretagen

av *Jan R Andersson* (m)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:197 Socialtjänstens HBT-kompetens vid tvister om vårdnad, boende och umgänge

av *Eva Olofsson* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:198 Marockanska övergrepp mot västahariska människorättsaktivister

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:199 EU-ländernas ansvar för förföljelsen av romer

av *Kalle Larsson* (v)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2008/09:200 Diskriminering av friskoleelever

av *Anne Marie Brodén* (m)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:201 Telekompaketet och tillgången till Internet

av *Karl Sigfrid* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:202 Nytt fängelse i Norrköping

av *Louise Malmström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 november.

13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 29 oktober

2008/09:120 Behöriga lärare i friskolorna

av *Krister Örnfjäder* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:124 Utländska körkort

av *Susanne Eberstein* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:133 Osund EU-konkurrens inom bilindustrin

av *Carl B Hamilton* (fp)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:138 Näringspolitik för Västerbotten

av *Britta Rådström* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:141 Nationell maritim strategi

av *Lars-Arne Staxäng* (m)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

den 30 oktober

2008/09:139 Regeringens och myndigheters utrikespolitik

av *Annelie Enochson* (kd)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 november.

14 § Kammaren åtskildes kl. 16.03.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen

kl. 13.51,

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.04 och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Eva-Lena Ekman

Prot. 2008/09:23

30 oktober

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Val av ledamöter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.....	1
3 § Val av personliga suppleanter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond	1
4 § Ledighet.....	2
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	3
6 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	4
7 § Från sjukersättning till arbete.....	4
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2008/09:SfU4	4
Anf. 1 SIW WITTGREN-AHL (s).....	4
Anf. 2 LISELOTTE OLSSON (v)	6
Anf. 3 GUNVOR G ERICSON (mp).....	8
Anf. 4 GUNNAR AXÉN (m).....	10
Anf. 5 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	14
Anf. 6 GUNNAR AXÉN (m) replik	14
Anf. 7 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	15
Anf. 8 GUNNAR AXÉN (m) replik	15
Anf. 9 LISELOTTE OLSSON (v) replik	16
Anf. 10 GUNNAR AXÉN (m) replik	16
Anf. 11 LISELOTTE OLSSON (v) replik	17
Anf. 12 GUNNAR AXÉN (m) replik	17
Anf. 13 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	18
Anf. 14 GUNNAR AXÉN (m) replik	18
Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	18
Anf. 16 GUNNAR AXÉN (m) replik	19
Anf. 17 FREDRICK FEDERLEY (c).....	19
Anf. 18 ULF NILSSON (fp).....	22
Anf. 19 LARS GUSTAFSSON (kd).....	24
Anf. 20 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	25
Anf. 21 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	28
Anf. 22 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik	29
Anf. 23 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	29
Anf. 24 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik	29
Anf. 25 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	30
Anf. 26 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik	30
Anf. 27 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	31
Anf. 28 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik	31
(Beslut fattades under 9 §.)	32

Ajournering	32
Återupptagna förhandlingar	32
8 § Frågestund	32
Anf. 29 ANDRE VICE TALMANNEN.....	32
<i>Det finansiella läget på fastighetsmarknaden</i>	32
Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	32
Anf. 31 Statsrådet MATS ODELL (kd)	33
Anf. 32 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	33
Anf. 33 Statsrådet MATS ODELL (kd)	33
<i>Gränshinder mellan de nordiska länderna</i>	34
Anf. 34 ANITA BRODÉN (fp)	34
Anf. 35 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	34
Anf. 36 ANITA BRODÉN (fp)	34
Anf. 37 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	34
<i>Folkhälsoaspekter på förtidspensionering</i>	35
Anf. 38 FINN BENGTTSSON (m)	35
Anf. 39 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	35
Anf. 40 FINN BENGTTSSON (m)	35
Anf. 41 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	36
<i>Vårdnadsbidraget och jämställdheten</i>	36
Anf. 42 AMINEH KAKABAVEH (v).....	36
Anf. 43 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	36
Anf. 44 AMINEH KAKABAVEH (v).....	37
Anf. 45 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	37
<i>Försäkringskassan och ansökan om fortsatt bostadstillägg</i>	37
Anf. 46 LARS LINDÉN (kd)	37
Anf. 47 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	38
Anf. 48 LARS LINDÉN (kd)	38
Anf. 49 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	38
<i>Reglerna för uppehållstillstånd för anhöriga</i>	38
Anf. 50 BODIL CEBALLOS (mp)	38
Anf. 51 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	39
Anf. 52 BODIL CEBALLOS (mp)	39
Anf. 53 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	39
<i>Vildsvinsbeståndet</i>	40
Anf. 54 PER LODENIUS (c)	40
Anf. 55 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	40
Anf. 56 PER LODENIUS (c)	40
Anf. 57 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	40
<i>Giftrester i livsmedel</i>	41

Anf. 58 CARINA OHLSSON (s).....	41
Anf. 59 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	41
Anf. 60 CARINA OHLSSON (s).....	41
Anf. 61 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	41
<i>Lagen om åldersdiskriminering</i>	42
Anf. 62 CURT LINDEROTH (m).....	42
Anf. 63 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	42
Anf. 64 CURT LINDEROTH (m).....	42
Anf. 65 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	43
<i>Nordiskt skydd för arbetstagare vid konkurs</i>	43
Anf. 66 SYLVIA LINDGREN (s).....	43
Anf. 67 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	43
Anf. 68 SYLVIA LINDGREN (s).....	43
Anf. 69 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	44
<i>Gårdsförsäljning av alkoholhaltiga produkter</i>	44
Anf. 70 HANS WALLMARK (m).....	44
Anf. 71 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	44
Anf. 72 HANS WALLMARK (m).....	45
Anf. 73 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	45
<i>Könskvotering till bolagsstyrelser</i>	45
Anf. 74 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	45
Anf. 75 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	45
Anf. 76 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	45
Anf. 77 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	46
<i>Bostadsbyggandet</i>	46
Anf. 78 JOHAN LÖFSTRAND (s).....	46
Anf. 79 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	47
Anf. 80 JOHAN LÖFSTRAND (s).....	47
Anf. 81 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	47
<i>Arbetsmarknadsintegration i Öresundsregionen</i>	48
Anf. 82 OTTO VON ARNOLD (kd).....	48
Anf. 83 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	48
Anf. 84 OTTO VON ARNOLD (kd).....	48
Anf. 85 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	48
<i>Romernas integration i samhället</i>	49
Anf. 86 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	49
Anf. 87 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	49
Anf. 88 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	50
Anf. 89 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	50
<i>Bostadspolitiken</i>	50

Anf. 90 FREDRICK FEDERLEY (c)	50	Prot. 2008/09:23
Anf. 91 Statsrådet MATS ODELL (kd)	51	30 oktober
Anf. 92 FREDRICK FEDERLEY (c)	51	<hr/>
Anf. 93 Statsrådet MATS ODELL (kd)	52	
<i>Sjukförsäkringen</i>	52	
Anf. 94 LENNART AXELSSON (s)	52	
Anf. 95 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	52	
Anf. 96 LENNART AXELSSON (s)	53	
Anf. 97 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	53	
Anf. 98 ANDRE VICE TALMANNEN.....	53	
Ajournering	53	
Återupptagna förhandlingar	53	
9 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	54	
SfU4 Från sjukersättning till arbete.....	54	
10 § Bordläggning	55	
11 § Anmälan om interpellationer	55	
12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	56	
13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	57	
14 § Kammaren åtskildes kl. 16.03	58	

Prot. 2008/09:23
30 oktober

Tryck: Elanders, Vällingby 2008